БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 299 (8824)
ДЕКАБРИИН 21
ВОСКРЕСЕНИ
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй декабриин 15-да нээгдэһэн Пленум 1958 оной декабриин 19-дэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

«Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадань бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа Пленумэй декабриин 19-нэй заседани дээрэ үгэ хэлэлгэ болоо. Нүхэд Т. А. Юркин (РСФСР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо), З. Н. Нуриев (КПСС-эй Башкириин обкомой секретарь), В. В. Мацкевич (СССР-эй Хүдөө ажахын министр), А. Д. Даниялов (КПСС-эй Дагестанай обкомой секретарь), Д. М. Матюшкин (КПСС-эй Краснодарай крайкомой секретарь), С. А. Строков («Ростсельмаш» заводой главна конструктор) үгэ хэлэһэн байна.

Нүхэр Н. С. Хрущев Пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум «Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадань бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд» тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум декабриин 18-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Үглөөнэй заседани дээрэ Московско областиин Серпуховско районой «Большевик» совхозой директор нүхэр **А. Ф. Карпов** түрүүлэн үгэ хэлээ.

— Московско областиин мэргэжүүлэгдэһэн совхозуудта хартаабха, овощь ургуулжа, Москва городой хүн зониие хангадаг болохо тухай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан гаргаһан байна, — гэжэ нүхэр Карпов хэлэбэ. — Энэ тогтоол советскэ арадай ажана байдалые улам һайжаруулха тухай парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын толотомо гэршэ болоно.

Манай совхоз овощь ургуулгаар ...он жэлэй туршада мэргэжэжэ байна. Партиин шиидхэбэрине бэелүүлэн, бидэнэр зарим тэды амжалта туйлаабди. Хэрбээ 1953 ондо 12 мянган тонно овощь, 800 тонно хартаабха ургуулжа абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ манай совхоз 30 мянган тонно овощь, 4 мянган тонно хартаабха Москвада эльгээгээ. Килограмм овощиин өөрынь үнэ 13 мүнгэнһөө дээшэ бэшэ болонхой.

Хартаабха, овощь бүри ехээр ургуулдаг болохо, өөрынь үные хим...аруулха талаар совхозой саашадаа ...у хэхэ байһан тухай нүхэр Карпов хэлэбэ.

Сталинска областиин Старомлиновска райкомой секретарь нүхэр **...З. Кряж** кукуруза ургуулгын асуудал тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Мүнөө район дотор тарилгын талмайн 40 гаран процентые кукуруза эзэлнэ. Энээнэй ашаар орооһо таряа абалгые ехэдхэжэ, элбэг ехэ тэжээл бии болгохо арга олдоо. Тиигэжэ ниитын мал ажал нилээд ехээр хүгжэһэн байна. Табан жэл соо һү абалга 4 дахин, мяха— 2 дахин дээшэлээ. Мүнөө район дотор шубуун ажал түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байна. Энэ жэлдэ 800 мянга гаран толгой шубуун үсхэбэрилэгдэжэ, орооһото тарилгын гарай зуун гектар бүридэ 25-һаа дээшэ центнер шубуунай мяха абаха арга олдоо. Ерэхэ жэлдэ район ...о миллион толгой шубуун үсхэбэрилэгдэжэ, орооһото тарянай гарай зуун гектар бүридэ 30 центнер шубуунай мяхан абтахаар ха...алагданхай.

Нүхэр Кряж Краснодарска хизаарай, Каневска районние шубуунай мяха абалгаар мүрысэе гэжэ трибунын дээрэһээ уриба. КПСС-эй тэрэ райкомой секретарь нүхэр Колесников пленум дээрэ үгэ хэлэһэн байгаа. Энэ уряае хүлеэн абанабди гэжэ тэрэ мүн хэлэбэ. Тиихэдэнь альга ташалга болоо.

Удаань КПСС-эй Алтайн крайкомой секретарь нүхэр **К. Г. Пысин** һүүлэй табан жэл соо хизаарайнгаа ...ээр хүгжэһэн тухай хэлэбэ. Эндэ ...лай ехэ хэмжээнэй шэнэ газар ашаглагдаһан, түмэр замууд шэнээр табигдаһан, элеваторнууд, тосхонууд баригдаһан байна.

Алтайдахи шэнэ газар дээрэ 20 совхоз эмхидхэлгэдэ гүрэн 448 миллион түхэриг гаргашалаа. Үнгэрһэн үе... эндэхи совхозууд 751 миллион түхэригэй продукци тушааһан; 167 миллионой түхэригэй сэбэр олзо аба...; совхозуудай гол фондынь 479 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна. ...хозуудые эмхидхэлгэдэ зорюулһан гүрэнэй гаргаша бүтүүлэгдэн... Шэнэ газарай совхозуудта ...һо тарянай өөрынь үнэ һүүлэй ...н жэл соо дунда зэргээр центнерэй 26 түхэригтэ болоһон байна.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр **В. Е. Семичастныйда** үгэ үгтэнэ. Ленинскэ комсомол, манай залуушуул, — гэжэ тэрэ хэлэбэ, — бүхы советскэ арадтал адли, хүдөө ажахые эрид дэбжээхэ талаар парти, правительствын бэелүүлһэн хэмжээ-ябуулгые нэгэн һаналаар һайшаана. Эдэ хэмжээ-ябуулга залуушуулай гол шухала эрилтэнүүдтэй зохилдоно. Эгээ иимэһээ манай залуушуул партиин хэмжээ-ябуулгые бодото байдал дээрэ бэелүүлгэдэ ехэ зоригжолтойгоор хабаадаа, хабаадажашье байна. Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаха талаар гүрэнэй шухала зорилгые шиидхэлгэдэ комсомол ехэ үүргэ дүүргэээ.

Ленинскэ комсомол, манай залуушуул ниитын мал ажал хүгжөөлгэдэ ехэ туһа нэмэри хээ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ 950 мянга гаран хүбүүд, басагад мал ажалай фермэнүүдтэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэһэн байна. Кукуруза ургуулгада хүдөөгэй залуушуул ехэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Нүхэр Семичастный хүдөөгэй залуушуулые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ комсомолой саашадаа хабаадалгын зарим асуудал тухай тогтожо хэлээ.

Арадай ажана байдалые улам һайжаруулхын, колхозуудые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхын тулада бодото хэмжээ абаһанайнь тулада манай арад Коммунистическэ партиие, тэрээнэй Центральна Комитедые алдаршуулан магтана, — гэжэ Львовско областиин Золочевскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Н. Ф. Старовина** хэлэбэ.

Нүхэр Старовина артелиингаэ ажахы тухай тодорхойгоор хөөрэһэн, кукуруза һайнаар ургуулжа шададаг болоһоной ашаар ехэ амжалта туйлаабди гэжэ тэмдэглэһэн байна. 1957 ондо энэ колхоз гектар бүриһөө кукурузын 860 центнер эшэ набшаһа буурсагтайгаар абаа. Энээнэй ашаар малайнь тоо толгой ехээр олошороо. Мүнөө колхоз газарайнгаа зуун гектар бүридэ 350 центнер һү абана. Мал ажалһаа абадаг олзо доходынь 2 миллион шахуу болоо. Энэнь 1953 онойхидо орходоо 12-һоо үлүү дахин ехэ болоно.

Ставропольско хизаарай совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр **Н. А. Булганин** үгэ хэлэбэ. Нүхэр Хрущевой толгойлһон Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро партиимнай һүүлэй жэлнүүдтэ манай орондо сэгнэшэгүй удха шанартай асари ехэ хүдэлмэри хэһые Пленум дээрэ хэгдэһэн элидхэл, үгэ хэлэлгэ эли тодоор харуулна гэжэ тэрэ хэлэнэ. Партида харша бүлэгэй ажал-ябуулга тухай, тэрээндэ хабаадажа байһан, тэрээндэ ямараар хандажа байһан тухайгаа, энэ бүлэгтэй хамжаад, партиин үмэнэ хэһэн алдуунууд тухайгаа тэрэ саашань хэлэбэ. Партида харша бүлэг тухай— Молотов, Маленков, Каганович тухай, нам тухай, Шепилов тухай нүхэр Хрущевой элидхэл соогоо хэлэһэн бүхы зүйлнүүдынь, эндэ үгэ хэлэһэн бүхы нүхэдэй хэлэһэн зүйлнүүд бултадаа зүб байна, бултадаа үнэхөөрөө болоһон ушарнууд болоно гэжэ нүхэр Булганин мэдүүлбэ. Партида харша бүлэгэй гэшүүд Центральна Комитедэй шиидхэжэ байһан дотоодын, уласхоорондын бүхы гол асуудалнуудай талаар өөһэдынгөө тусхай, ЦК-гэй хараа шугамда зүршэһэн хараа бодол хододоо баримталдаг байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Хизаарай совнархоздо хэжэ байһан хүдэлмэримни партиин политикын, Центральна Комитедэй политикын, орон доторoo арадай ажахые хүтэлбэрилхэ талаар тэрээнэй бэелүүлжэ байһан бодото хүдэлмэриин тон хёрхо зүб, сэсэн мэргэн байһаниень хараха арга намда олгоно гэжэ саашань нүхэр Булганин мэдүүлбэ.

Пленумэй декабриин 18-най үглөөнэй заседани дээрэ Мособлисполкомой нютагай промышленностиин управлениин начальник нүхэр **С. Е. Леонтьев,** КПСС-эй Татарска обкомой секретарь нүхэр **С. Д. Игнатьев,** Украинын КП-гэй Черкасска райкомой секретарь нүхэр **П. С. Головатенко,** КПСС-эй Тувын обкомой секретарь нүхэр **С. К. Тока,** Моспроектын архитектурна мастерскойн начальник нүхэр **З. М. Розенфельд,** Московско областной проектнэ институдай директор нүхэр **А. И. Васильев,** Мособлисполкомой барилгын материалнуудай, барилгын детальнуудай промышленностиин главна управлениин начальнигай орлогшо нүхэр **А. Т. Восканян** гэгшэд мүн лэ үгэ хэлэһэн байна. Энээгээр үглөөнэй заседани дүүрэб.

***

Декабриин 18-най үдэшын заседани дээрэ хүдөө ажахын Саратовска областной управлениин начальнигай орлогшо нүхэр **А. Ф. Кононенко** түрүүлэн үгэ хэлээ. Зүдхүүлжэ ябадаг комбайнуудые өөһэдөө ябадаг болгон хубилгаха асуудал тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Литовско КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. Ю. Снечкус** хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ республикын ажалшадай туйлаһан амжалтанууд тухай хэлэбэ. Энэ жэлдэ республикын бүхы түрэлэй ажахынууд хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 363 центнер һү, 71 центнер мяха абаа. Колхозуудай мүнгэн олзо доход 1958 ондо, 1953 онойхитой сасуулхада, 4,3 дахин ехэ болоһон байна.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын наукануудай Бүхэсоюзна академиин президент нүхэр **П. П. Лобановта** үгэ үгтэнэ. Хүдөө ажахын асуудал эрхилдэг эрдэмтэд ороной элдэб зононуудай эрхэ байдалтай зохилдуулан хүдөө ажахые эрхилхэ зүб системэ зохёохын тулада ехэ оролдолго гаргажа байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. «Ботаническа журналай» баримталжа байһан хараа шугам тухай «Правдын» толилһон статья саг соогоо, зүбөөр бэшэгдээ гэжэ тоолонобди.

Киргизиин КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **И. Р. Раззаков** орооһо таряа, хартаабха, овощь, сахарай свёкло, һү абалгые дээшэлүүлжэ байһан республикынгаа ажалшадай амжалта тухай тогтожо хэлээ.

Украинын КП-гэй Крымскэ обкомой секретарь нүхэр **В. Г. Комяховто** үгэ үгтэнэ. Партида харша бүлэгэй хүдөө ажахын асуудалаар ябуулжа байһан уршагта политикань Крымдэ сад, виноград тарилгын ажалда ехэ һаад тойбо татаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлһэнэй үндэһөөр мүнөө Крымдэ ехэ хубилалта болоо. Имагтал һүүлэй гурбан жэлэй туршада область дотор 92 мянга гаран гектарта садууд таригдаһан, виноградай эшэнүүд һуулгагдаһан байна.

КПСС-эй Приморско крайкомой секретарь нүхэр **Т. Ф. Штыков** хизаарай колхозууд, совхозууд табан жэлэй урда тээхидэ орходоо продуктнуудые гүрэндэ һураггүй ехээр тушаана гэжэ хэлэбэ. Мал ажалай продуктнуудай абалгые тон ойрын болзорто эрид дээшэлүүлхын тулада Примориин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргаха ёһотой болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Смоленскэ областиин хүдөө ажахыда болоһон ехэ хубилалтанууд тухай КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **П. И. Доронин** хэлэбэ. КПСС-эй сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин обком областной эрхим хүдэлмэрилэгшэд соонhoo 300 хүниие районуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ эльгээһэн байна. Тиихэдэ партиин райкомууд дүй дүршэл ехэтэй 825 партийна хүтэлбэрилэгшэдые гол түлэб колхозуудай түрүүлэгшэнэр болгожо, колхозуудта хүдэлхыень эльгээһэн байгаа.

Хэрбээ 1953 ондо Смоленскэ область гүрэндэ оройдоо 25 мянган тонно мяха тушааһан байгаа һаа, 1957 ондо 51 мянган тонно тушаагаа. Табан жэлэй урда тээ колхозууд үнеэн бүриһөө 1053 литр һү абаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2226 литр һааһан байна.

КПСС-эй Омско обкомой секретарь **Е. П. Колущинский** областиингоо хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай хэлэбэ. Область һүүлэй жэлнүүдтэ 1 миллион 100 мянган гектар шэнэ газар хахалжа ашаглаһан байна. Һүүлэй табан жэл соо областиин колхозууд, совхозууд КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумһээ урда тээхи бүхэли 12 жэл соо тушааһанһаа үлүү ехэ орооһо таряа тушаагаа.

Литовско ССР-эй Капсукска районой Черняховскиин нэрэмжэтэ колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон ехэ хубилалта тухай энэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **В. К. Адомавичюс** хэлэбэ.

Энээгээр декабриин 18-най үдэшын заседани дүүрээ.

***

Декабриин 19-нэй үдэшын заседани дээрэ РСФСР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр **Т. А. Юркин** түрүүлэн үгэ хэлээ. Россин Федерациин хүдөө ажахын амжалта тухай тэрэ хөөрөөд, ерэхэ долоон жэл соо Федерациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тогтон хэлэбэ.

КПСС-эй Башкирска обкомой секретарь нүхэр **З. Н. Нуриев** советскэ Башкириин колхозууд, совхозуудай баяжажа, бэхижэжэ байһан тухай хэлэбэ.

Энэ заседани дээрэ СССР-эй Хүдөө ажахын министр нүхэр **В. В. Мацкевич,** КПСС-эй Краснодарска крайкомой секретарь нүхэр **Д. М. Матюшкин,** «Ростсельмаш» заводой главна конструктор нүхэр **С. А. Строков** гэгшэд мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Үгэ хэлэлгын дүүрэһэнэй һүүлээр нүхэр Н. С. Хрущев түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Удаань, «Һүүлэй табан жэлдэ хүдөө ажахын хүгжэлтын дүнгүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд» гэһэн Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гэй ДЕКАБРИИН ПЛЕНУМЭЙ МАТЕРИАЛНУУД ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

Улан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй материальнуудые һонирхон шудална. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой шэл отолдог цехын хүдэлмэришэд 4-дэхи халаанай начальник, агитатор П. Е. Азаровай хөөрөөс шагнажа байна.

З. Веснинагай фото.

Зориг дээрэ зориг нэмээгээ

Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын ээрэлгын цех соо хүсэтэ машинанууд хүгжэмдэл шэнхинэн, жэгдэхэнээр хүдэлнэ. Набтархан, сагаан шарайтай, харахан нюдэтэй басаган — Галина Матвеева тэдэ машинануудай нэгые даагаад, дүршэлтэй бэрхээр ажаллажа байба.

Галина сэмбын фабрикада оройдоол дүрбэн жэл шахуу хүдэлмэрилжэ байнхай. Тиигэбэшье hooho ээрэлгын технологиие тэсэмгэйгээр шудалан, түрүү дүй дүршэлтэй нүхэдэйнгөө туһаламжаар багахан саг соо аппаратчицын мэргэжэл олоо. Галя мүнөө hooho ээрэлгын талаар түрүүшүүлэй нэгэн болонхой.

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан мүрысөөнэй дэлгэржэ эхилэмсээр Галина Матвеева түрүүшынхидэй нэгэн боложо, шэнэ уялга абаа һэн. Съездын нээгдэтэр 100 килограмм hooho арьбалха, 4-дэхи кварталайнгаа даабарие 120 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэхэб гэжэ мэдүүлээд, эршэмтэй габшагайгаар хүдэлжэ ороо бэлэй.

Эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаһанай ашаар октябрь һарада уялгаяа 3,5 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, 20 килограмм hooho арьбалаа. Мүн ноябрьда түсэбөө 117,8 процент дүүргэжэ, 23 килограмм hooho алмаа.

— «Һүүлэй табан жэл соо хүдөө ажахын хүгжэһэн дүнгүүд, хүдөө ажахын продуктнуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилхэ зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлтэй танилсаад байхада, арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулхын тулада манай Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын али тухай ехэ анхарал оролдолго гаргадагынь эли тодоор харагдана. Энээндэ харюу болгон, улам һайнаар ажаллаха дуран хүрэнэ,— гэжэ нүхэр Матвеева хөөрэбэ.

Энэ хэлээшыень дэмжэн, цехын нормировщица нүхэр Позднякова иигэжэ мэдүүлбэ:

— Галимнай хэлэһэндээ хүрэхэл байха. Энэ һарын түрүүшын декадада түсэбөө 124 процент дүүргээ. Хүдөө ажахынгаа улам һалбархада, арад зоной хэрэглэхэ hoohoншье элбэг ехээр абтаха, хүдэлмэрилэгшэдтэ шухала эдеэ хоолой зүйлнүүд бүри элбэг болохонь лабтай.

Тэрэшэлэн Зинаида Матвеевагай хүтэлбэрилдэг бригада 5 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэнэр баһал бэшэнһээ гээгдэхэгүйн тула эрид нэтэрүүгээр хүдэлнэ. Партиингаа съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахаар зорижо, кварталайнгаа түсэб 130 процент дүүргэхэ уялга абаад, амжалтатайгаар бэелүүлнэ: октябрь—ноябрьда даабаряа 151—176 процент хүрэтэр дүүргээ.

Энэ коллектив иимэ амжалта хайшан гээд туйланаб гэхэдэ: бултадаа эбтэй эмхитэйгээр ажалладаг, журам эбдэгшэдтэй, ажалһаа таһардаг хүнүүдтэй шангаар тэмсэдэг байна. Мүн ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Цехынхид пятница бүри хамтаржа, клубтаа элдэб зугаа наада эмхидхэдэг, кино харадаг юм.

Б. Шагжитаров.

Баяр баясхалантайгаар угтаба

Совет оронойнгоо хүдөө ажахые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар угтаад, һонирхон танилсажа байна.

Артелиин хонин ажалда үнинэй хүдэлһэн, шадамар бэрхэ хонишон Бүбэй Цыренова энэ Пленумэй материалнуудтай танилсаад байхадаа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Һүүлэй жэлнүүдтэ партиин Центральна Комитедэй бэелүүлһэн гайхамшаг ехэ хэмжээ-ябуулгануудай ашаар артелиимнай хонин һүрэг нилээд олошороо. Hoohoншье хараа байса ехээр хайшалагдадаг болоо. Жэшээнь, манай колхоз 1953 ондо хонин бүриһөө 1,3 килограмм hooho хайшалжа, бүхыдэнь 130—140 центнер гол түлэб шэрүүн, шэрүүбтэр hooho абадаг һаа, мүнөө жэл хонин бүриһөө 3,1 килограмм hooho хайшалжа, хамта 520 центнер нарин ба нарибтар hooho абаа. Тиин ажахымнай гансахан лэ hooho тушааһан, худалдаһанһаа 2,4 миллион түхэригэй олзо доход оруулаа юм. Хонин ажал саашадаа колхозоймнай ёһотойл баялиг, ашаг олзо ехэтэй һалбари болохонь лабтай.

Нүхэр Цыреновагай даадаг эхэ хонидой отарынхид жэлһээ жэлдэ хони, хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр, бүрин бүтэнөөр түлжүүлдэг. Энэ жэлдэ хонишод эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нарин, нарибтар hooho хайшалаа һэн.

Эдэ үдэрнүүдтэ отарадань хонид олооро хурьгалжа захаланхай. Эндэхид бүхы хони, хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр, шадал тамир һайнтайгаар ондо оруулжа, ерэхэ 1959 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абаха, хонин бүриһөө 5 килограммһаа бага бэшэ hooho хайшалха зорилго табяад, улам оролдосотойгоор ажаллажа байна.

О. Бадмаев.

КПСС-эй делегаци Варшаваһаа бусажа ерэбэ

Польшын Коммунистическэ партиин байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойн һайндэртэ хабаадахын тулада Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй уряалаар ахадүү республикада ошоһон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегаци декабриин 19-дэ Варшаваһаа Москвада бусажа ерээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян (делегациие толгойлогшо), Украинын КП-гэй ЦК-гэй секретарь С. В. Червоненко, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гэй секретарь Т. Я. Киселев, КПСС-эй ЦК-гэй Таһагые даагша Ю. В. Андропов Москвада бусажа ерээ. СССР-һээ Польшын Арадай Республикада байдаг Элшэн сайд П. А. Абрасимов делегациин составта мүн ороһон байгаа.

Польшын Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Элшэн сайд Тадеуш Гедэ делегацитай хамта Москва ерэлсээ.

(ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXI съездые угтуулан

„1959—1965 ОНУУДТА СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ДААБАРИТА ТООНУУД ТУХАЙ“ НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТЕЗИСҮҮДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

☆ ☆

Зориһондоо хүрэхөөр шиидэнхэй

Хонхолойн хонгор уужам талын хонишод хонин һүрэгөө олошоруулхын тула жэлһээ жэлдэ нилээд ехэ хүсэл оролдолго гарган ажаллажа, муу бэшэ амжалта туйлаа.

Эндэхи «Искра» колхозойхид байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 86 хурьга абаһан, хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалһан байна. Энэ жэлдэ 130 центнер нооһо абаха түсэбтэй аад, бүхыдөө 247 центнер һайн шанартай нооһо абажа, ажахынгаа энэ һалбариһаа 1 миллион 220 мянган түхэригэй олзо абаһан байха юм. Тиихэдэ колхозой түрүү хонишон Г. Стулев отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Дүршэлтэй, бэрхэ хонишон нүхэр Лаптев эрье хонин бүриһөө 4,7 килограмм нооһо хайшалаа.

Партиин XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдээр урмашан зоригжоһон эндэхи хонишод ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлахын тула улам оролдосотойгоор, үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа, үбэлдөө бүхы хонидоо тобир тарганаар харууһалха, абтаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зорилго табинхай. Мүнөө хонишодой отаралуудта бүхы хашаа хорёонь һайса заһагдажа, дулаалагданхай, тэндэнь хони, хурьгадай хоёр һара соо эдихэ үбһэ, һолоомо зөөгдэжэ абтаа. Артелиинхид байгша ондо хонидтоо үбһэ, һолоомоһоо гадна, 3 мянган центнер таряа талханай зүйл, 400 тонно кукурузын эшэ набша, наран сэсэгээр дараһан силос, 600 центнер модоной мүшэр набшаһа бэлдэнхэй. Хонишодто таарамжатай зохид гэр байрашье түхеэрэгдэжэ үгтөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонишод Г. Золотарев, Д. Рычков, Т. Антонов гэгшэдэй даадаг отаранuудта зуу гаран эртын хурьгад абтаад байна. Жэлэй дүүрэтэр артелиин отаранuудта ушөө мянгаад шахуу хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Колхозой бүхы хонишод түрэл партиингаа XXI съездые эрхим ажалаараа угтажа, ерэхэ 1959 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 120-һоо үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха гэһэн социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхээр эрид шиидэнхэй хүдэлжэ байна.

М. Николаев.

Мухаршэбэр.

Нютагай газетэнүүдһээ

ПОД ЗНАМЕНЕМ ЛЕНИНА Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб тушаа нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые Заиграйн аймагай ажалшадай эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэжэ байһан тухай нэгэ хуудаһан тус газетэдэ толилогдоо. «Манай дурадхалнууд» гэһэн гаршагтай Заиграйн барилгын материалнуудай комбинадай главна инженер И. Самисовай, «Харгы заһабарилгын хоёр эмхи зургаан хэрэгтэй гээшэ гү?» гэһэн харгы заһабарилгын мастер Г. Марактаевай, «Захиргаанай үлүү гаргаша усадхаха» гэһэн Баруун Тарбагатайн леспромхозой парторганизациин секретарь М. Халтуринай болон бусад бэшэгүүд энэ хуудаһанда хэблэгдээ.

— Үлүү, жэжэ предприятинууд олон, — гэжэ И. Самисов бэшэнэ.— **Барилгын материалнуудай комбинадай мэдэлэй, Петровск-Забайкальска металлургическа заводой мэдэлэй доломит абадаг хоёр карьер хоорондоо 50—70 метрын зайтай юм. Тэдэниие нэгэдүүлбэл, доломит абалга түсэбэй ёһоор хэгдэхэ, үлүү гаргаша усадхагдаха һэн.** Тиигэбэл шулуу абалгын өөрынь үнэ тонно бүридэ 3—4 түхэригөөр химдарха.

Мүн тиихэдэ олон предприяти, эмхи зургаанууд өөһэдтөө барилга хэхэдээ элдэб смете, расценкэ зохёоно. **Шэнэ барилга һайнаар, түргэнөөр хэхын тула Заиграйн аймагта барилгын конторо эмхидхэхэ** шухала болоо. Аймагай харгы заһабарилгын таһаг, аймпотребсоюз модо хюрөөдэдэг өөһэдын агрегадтай. Энэ үлүү гэжэ һанагдана. Барилгын материалай комбинат жэлдээ 50 мянган кубометр модо хюрөөдэхэ шадалтай. Энэнь аймагай бүхы предприяти, организацинуудые барилгын модоор хангажа шадаха байна.

Жэжэхэн предприятинуудые нэгэдүүлжэ, перелит, флюорит малтан абаха, болбосоруулха шэнэ цехүүдтэй барилгын материалай нэгэ томо, хүсэ ехэтэй комбинат Заиграйда байгуулбал ехэ туһатай байха һэн.

Харгы барилгын, заһабарилгын организацинуудта гүрэнэй мүнгэн зөөриин үлүү ехээр гаргашалагдадаг тухай нүхэр Г. Марактаев бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, харгы бариха, заһабарилха аймагай харгы заһабарилгын таһаг болон харгы-ашаглалгын 399-дэхи участок Заиграй тосхондо бии. Тэдэнэй илгаань юуб гэхэдэ, ондо ондоо организацинуудай мэдэлэй юм. Эдэ хоёрые нэгэдүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээ һаа, жэлдээ 32400 түхэриг алмагдаха байна. Энэ мүнгөөр хоёр байратай хоёр гэр барихаар ха юм.

БАЙКАЛЬСКИЙ РАБОЧИЙ Мысовая станцида вагон заһабарилдаг мастерской эмхидхэхэ тухай дурадхал нүхэр А. Лопато оруулба. Ойрын сагта иимэ мастерскойн хэрэгтэй болохые газетэдэ толилһон бэшэг соогоо тэрэ иигэжэ тайлбарилна: арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй үедэ түмэр зам ехээр хүгжөөгдэжэ, ехэнхидээ электрын хүсөөр ябуулагдадаг болохо. Мүн манайшье эндэ электровозууд ябаха. Тиихэдэнь эндэхи депо, түлишын склад хэрэгһээ гараха. Харин вагон заһабарилдаг мастерской эндэ эмхидхэхэ арга боломжо бии гээшэ. Депо, түлишын складта ажалладаг зарим хүдэлмэришэдые тус мастерскойдо хүдэлгэжэ боломоор.

Барилгын шанар һайжаруулха, бии байһан механизмые ашагтай туһатайгаар хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, захиргаанай аппарат сомор, гаргаша багатай болгохо зорилгоор барилгын багахан организацинуудые нэгэдүүлээ һаа дээрэ байха һэн гэжэ нүхэр В. Комаров тус газетэдэ толилогдоһон статья соогоо бэшэнэ.

Түрүүшүүлэй зэргэдэ

Заводой улаан булан соо болоһон профсоюзна суглаанда хүдэлмэришэд олооро сугларанхай. Энэ суглаанда хабаадагшад «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэжэ байгаа һэн.

— Манай бригадын гэшүүд даабарита тоонуудые һайшааха зуураа, энэ асари ехэ программые бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнахагүйбди, — гэжэ трибунада гараһан бригадир нүхэр Бирюков хэлээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр һара шахуу болобо.

Улан-Удын судна бүтээлгын заводто КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ коммунистическэ мүрысөөн шэнэ хүсөөр дэлгэрэнхэй. Залуушуулай хэдэн олон бригаданууд коммунистическэ ажалай бригадын үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Судныи корпус бүтээлгэ дээрэ хүдэлмэрилдэг Василий Бирюковой бригадынхид халаан бүхэнэйнгөө нормо хоёр дахин дүүргэжэ, шэнэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана.

Зураг дээрэ: бригадир В. Бирюков электрогагнуури хэжэ байна.

Д. Балданов.

Москвадахи Лихачевой нэрэмжэтэ автозавод КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, «ЗИЛ-157» маркын гурбан голтой шэнэ машинануудые бүтээдэг болоо. Энэ машина тон муушье харгыгаар ябажа шадаха юм.

Зураг дээрэ: «ЗИЛ-157» маркын машинануудые ашаһан эшелонууд.

ТАСС-эй фотохроника.

Пенсиин хэрэгые улам һайжаруулха

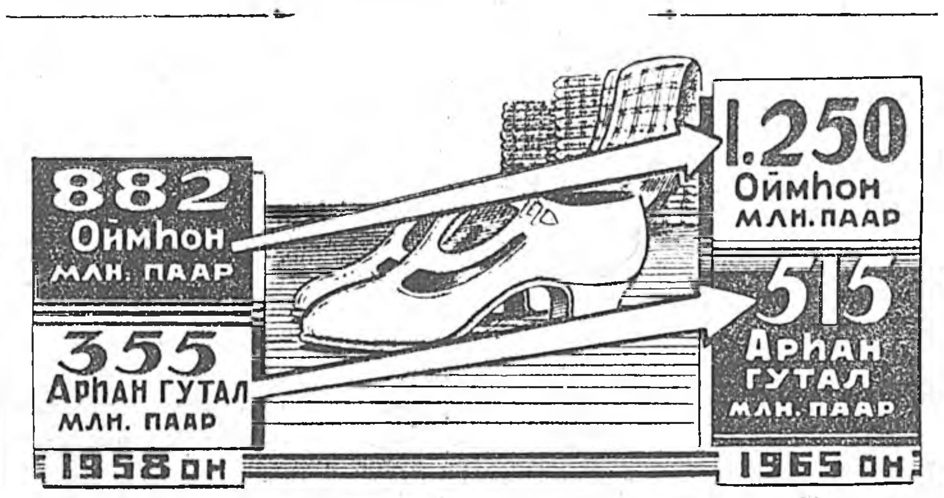
Совет арадай ажана байдалые һайжаруулха тушаа манай парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдагынь бүгэдэндэ мэдээжэ. Пенси түлэлгэ энэ анхарал оролдолгын нэгэ гэршэнь мүн. Энэ хэрэгые саашадань бүри һайжаруулха гэжэ арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд соо хараалагдаба. 1963 он хүрэтэр эгээн бага салин хүлһэнэй һарадаа 400—450 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэдэ, эгээн бага пенси хирэ зэргээрээ нэмээгдэхэ байна.

Пенси түлэдэг шэнэ Хуулиин ёһоор, гүрэнэй тэдхэмжэ абагшадай тоо ехээр олошороо. Жэшээнь, 1956 оной октябриин 1-һээ байгша оной ноябриин 1 хүрэтэр пенси абагшадай тоо гансахан манай республика соо 14 206 хүнөөр олон болобо. Мүнөө хамта дээрээ 34 500 хүн тэдхэмжэ абана. Тэрээнтэй хамта пенси нэмээгдээ. Хэрбээ 1956 ондо 39 220 мянган түхэриг пенси түлэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө 123 149 мянган түхэриг түлэнэбди. Тэрээнһээ гадна, 3 миллион үлүүтэй түхэриг олон үхибүүтэй, ганса бэе эхэнэрнүүдтэ түлэгдэнэ.

Дайнай, ажалай инвалидуудай, пенсионернүүдэй, дайнда наһа барагшадай бүлэнэрэй ажана байдалые һайжаруулха асуудалда манай гүрэн онсо анхарал хандуулдаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ дайнай, ажалай инвалидуудта мотортой 79 коляска-тэргэ, 58 путёвко түлөөһэгүйгөөр үгтөө. Долоон зуу мянган түхэригтэ протез, 433 мянган түхэригтэ элдэб гутал мүн лэ түлөөһэгүйгөөр үгөөбди, 96 мянган түхэригтэ нэгэ дорын материальна тэдхэмжэ үгтэһэн байна.

Республика соомнай инвалидуудай 4 гэр, үхибүүдэй 1 гэр мүнөө баригдажа байна. Эдэ гэрнүүдтэ 450 хүн амаржа, эмшэлүүлжэ байдаг. Ерэхэ жэлдэ хэдэн аймаг, городуудта иимэ шэнэ гэрнүүдые нээжэ, тэндэ амарагшадай тоое 600 хүн хүрэтэр олошоруулхаар хараалагдана. Гансахан манай республика соо үтэлһэн 100 хүнэй байха гэр барихын тулада 3 миллион 190 мянган түхэриг гүрэнэй бюджедээр һомологдонхой.

Т. Андреева, БурАССР-эй Социальна тэдхэмжын министрын орлогшо.

Гүрэнэй аппарат сомор болгохо

Аймагай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй, элүүрые сахиха, культурын таһагуудые болюулжа, тэдэнэй орондо гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, хоёр инспекторые байлгаа һаа таарамжатай. Энэ талаар нүхэд Бурлаков Братанов хоёрой дурадхалые дэмжэнэб. Культурын таһагта мэдэлтэй кинофикациие (киногой мастер болон бухгалтертайгаар) аймагай Культурын байшанда үгэхэ хэрэгтэй.

С. Бадмаев, Кударын аймагай культурын таһагые даагша.

ҮЛҮҮ ТУШААЛНУУД ҮГЫ БОЛГОГДОХО ЁҺОТОЙ

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, аймагай ажалшад гүрэн түрын энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, албан-захиргаанай тушаалнуудые хорооохо талаар өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал оруулна.

Зэдын аймгүйсэдкомдо айлнуудые нүүлгэлгын таһаг гэжэ бии. Таһагые даагша жэлдээ 8.280 түхэригэй салин абаад, гол түлэб нүүжэ ерэхэ айлнуудта гэр барюулжа байдаг юм. Теэд жэл соо манай аймагта 10—15 айл лэ нүүжэ ерэдэг. Тиимэһээ энэ таһагай хэхэ ажалыншье бараг байна. **Нүүлгэлгын таһагай хүдэлмэриие 3 хүнтэй хүдөөгэй, колхозно барилгын таһагта даалгажархёо һаа хамаагүй.**

Аймагай түсэблэлгын комиссида түрүүлэгшэһээ гадна, ахалагша экономист, тоо бүридхэлэй экономист байдаг. Би өөрөө түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ туладаа, хэрбээ хүдэлмэрээ сомор болгожо, элдэб саарһа бэшэлгээ үсөөрүүлээ һаа, **жэлдээ 5.400 түхэриг салинтай тоо бүридхэл хэдэг экономистын тушаал хорооходомнай болохо** гэжэ һананаб.

Манай аймагай дунда, долоон жэлэй һургуулинуудай тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ жэлдээ 27.360 түхэриг түлэгдэдэг. **АймОНО-до дүрбэн хүнһөө—ахалагша бухгалтерһаа, бухгалтерһаа, данса, хэрэгүүдые хэжэ, бүридхэжэ байдаг хүнһөө, кассирһаа бүридэһэн нэгэ томохон бухгалтери бии болгоод, һургуулинуудта счетоводуудые байлгахаяа болёо һаа 10.560 түхэриг мүнгэн алмагдаха, тэдэ хүнүүд ондоо ашатай туһатай хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ һэн.**

Гүрэнэй урьһаламжын гаргагдахаяа болиһоор аймагай нөөсэлгын кассын хэхэ юумэнь бага болошоо. **Нөөсэлгын касса даагшын уялгые аймагай мүнгэн сангай таһагые даагшада үгэхэ хэрэгтэй.** Тиигээ һаа ганса нөөсэлгын касса даагшын жэлэй салин хүлһэнэй 10 мянган түхэриг алмагдаха болоно.

Аймагай промкомбинадай алба хаагшад даншье һаа олон байдаг. Эндэ 5 хүдэлмэришэндэ нэгэ хүтэлбэрилэгшэ хүрэдэг юм. **Промкомбинадта тусхай цехүүдые байлгажа, тэдэниие даагша хүнүүдые бариһанай хэрэггүй байгаа.** Жэшээлхэдэ, **модоор дархалалгын, оёлгын цехүүдтэ даагшанарые бариһанай хэрэггүй. Модо дархалалгын цех хүтэлбэрилхыень техноругта, оёдолой цехые—ахалагша мастерта даалгажархихада болохо.** Хоёр цех даагшанарай тушаалые үгы болгоо һаа, жэлдэ 14.400 түхэриг мүнгэн алмагдаха байна.

Алтайда хэгдэжэ байһантай адляар аймагай элүүрые хамгаалха таһагай штадые ондоо болгожо боломоор юм. **Энэ таһаг даагшын уялгые больницын главна врачта гү, али СЭС-эй главна санитарна врачта даалгахада болохо. Мүн больницын бухгалтерай хажууда счетовод-кассирай тушаал бии болгожо, үхибүүдэй яслинуудай счетоводуудые үгы болгоходо хамаагүй.** Иигээ һаа элүүрые хамгаалгын таһаг жэлдээ салин хүлһэнэй 11.640 түхэриг алмаха зэргэтэй.

Аймсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи харгы замай таһагые үгы болгохо тухай дурадхал ажалшадһаа ородог болоһоор үнинэй юм. 3 мориһоо бэшэ, харгы заһаха техникэшье энэ таһагта байхагүй. Нютаг нютагуудай хоорондохи харгынуудые ехээршье, бага зэргээршье заһабарилха болоходоо ондоо тээһээ машина, техникэ, мори унаа, хүдэлмэришэд хүлһэлэгдэдэг байна. **Харгы замай таһаг даагшын, бухгалтерай, харгын десятнигай, хүүргэ заһаха монтёрой тушаал үгы болгоод, харгы замай хүдэлмэриие харгын хоёр мастертайгаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшые промышленностиин талаар орлогшодо даалгажархихада хамаагүй.** Тиихэдэ 26.130 түхэриг салин хүлһэнэй мүнгэн алмагдаха байгаа.

ЦСУ-гэй инспектурада, аймгүйсэдкомой түсэблэлгын таһагта бүхы тоо бүридхэлэй, түсэб табилгын хүдэлмэринүүдэй хэгдэжэ байдагшье һаань, хүдөө ажахын инспекцидэ бэлэдхэлэй талаар экономист гэжэ байдаг. Жэл соо энэ тушаалда 12 мянган түхэригэй салин хүлһэн гаргашалагдана.

Нэгэл шэглэлэй ажалтай аймагай ветлечебницэ, ветбаклаборатори гэһэн хоёр организацинууд манайда байдаг. Тэрэ саанаа энэ хоёр организаци нэгэ гэртэ байдаг юм. Тиигээд нэгэниинь нэгэндээ мэдэлгүй, хоёр таһагые даагшанар эндэ ажалладаг байна. **Ветбаклабораториие ветлечебницэдэ мэдэлтэй болгохо саг ерээ.** Тиигээд энэ лаборатори даагшын, аптекэ даагшын тушаалнуудые үгы болгоо һаа жэлдээ 15 мянган түхэригһөө бага бэшэ гүрэнэй мүнгэн алмагдаха байгаа.

Зэдэ гэжэ тосхондо хэдэн организаци, эмхи зургаанууд бии юм. Теэд тэдэнэр тус бүридөө багахан станцинуудһаа электроэнерги абадаг байна. Тиихэдэнь электрын хүсэн аргагүй үнэтэй болодог. Эндэхи 5—6 эмхи зургаанууд, организацинууд тус бүридөө өөрын кочегартай, машинисттай, механигтай, монтёртой. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, эндэхи хүдэлмэришэд, алба хаагшад **эдэ жэжэхэн станцинуудаа үгы болгожо, нэгэ томо станцитай болохо, тиигээд гүрэнэй 300 мянга гаран түхэриг жэлдээ алмаха гэһэн дурадхал оруулаа.** Гэхэ зуура энэ тосхондо нэгэ электростанци бариха тухай хэншье һаналаа табиха дурагүй. Юундэб гэхэдэ, эндэхи организацинууд ондо ондоо министерствонүүдтэ, зургаануудта мэдэлтэй байна бшуу. Энэ асуудалай үнинэй табигдабашье, Бурядай совнархоз тэрэниие шиидхэнэгүй.

Аймагтамнай Үшөөтэйн, Цагаан-Усанай хоёр РТС бии. **Аймагай 11 колхозые хангахын тулада хоёр РТС байлгаһанай хэрэггүй. Цагаан-Усанда заһабарилгын база бии болгоод лэ, хоюулайень хамтаруулха тухай** Үшөөтэйн РТС-эй директор нүхэр Лысов дурадхал оруулаа. Тиигээ һаа албан-захиргаанай аппарадһаа олон хүн сүлөөлэгдэхэ, нэгэ РТС болоходоо гарза хэхэ бэшэ, харин гүрэндэ олзо үгэдэг байха һэн. Мүнөө хоёр РТС-тэ 65 хүдэлмэришэдһөө гадна, инженерно-техническэ, тоо бүридхэлэй 50 хүн ажаллана. «Нэгэнь—анзаһатай, долоонь—халбагатай» гэһэнһээ удхатай эдэ хүдэлмэришэдэй оруулһан олзые нүгөөдэ табяад хүниинь хубаалдадаг, энэ ушарһаа РТС мүнгэнэйнгөө талаар бэрхэтэйхэн байдалда орошонхой байдаг юм.

Зарим тэды арга боломжонуудые тооложо үзэхэдэ иимэ байна. Хэрбээ бүри наринаар хаража үзөө һаа, хэрэгтэ хэрэггүй элдэбын тушаалнууд үшөөшье олдохо ёһотой. **Иимэ хэмжээ абаа һаа, гансахан манай аймагта албан-захиргаанай аяар 50 гаран тушаал хороогдожо, олон хүн ашатай туһатай ажалда орохо, гүрэнэй хахад миллион шахуу түхэриг алмагдаха бшуу.**

* * *

Һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствын хэдэ хэдэн хэмжээ абаһанай ашаар колхозуудай экономико хүгжэжэ, колхознигуудай олзо дээшэлжэ, хүдөө нютагуудай магазинууд эд бараа ехээр худалдадаг болоо. Энээнтэй хамта мүн худалдаа наймаанай организацинуудта элдэб гаргашанууд ехэ болоһон байна. Манай аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай организацинууд элдэб шагналда жэлдээ хэдэн мянган түхэриг гаргашалдаг байна.

Гол түлэб хонин ажал эрхилдэг тула манай колхозууд гүрэндэ нооһо ехээр тушаадаг юм. Колхознигууд хониноойнгоо нооһые өөһэдөө хайшалаад, шанар шанараарнь өөһэдөө илгаад, өөһэдөө ябталжа боогоод, промышленностьда эльгээдэг болоо ха юм. Аймпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторо квитанци бэшэжэ үгөөд лэ, түмэр харгын станцида буулгуулдаг, колхозуудтай тоосодог байна. Энэ хүдэлмэриие нэгэл хүн хээд байдаг юм. Зүгөөр хони үсхэбэрилгын хүгжэлтэдэ, нооһо ехээр хайшалдаг болохо хэрэгтэ ямаршье оролдолго гаргаагүй аад, тэдэнэй хүдэлмэриһөө дулдыдаһан мэтээр, нооһо тушааха түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэһэнэй түлөө бэлэдхэлэй конторын, аймпотребсоюзай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй мүнгэн шан ехээр абажа байдагынь гайхалтай.

Мүн ангай, малай арһа, мяха, һамар, жэмэс бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө баһал ехэ шан абтажа байдаг. Тэдэниие тооложо үзэхэдэ, аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ һарадаа 3.000 түхэриг, бэлэдхэлэй конторын директор 2500 түхэриг, тэрэнэй орлогшо 2100 түхэриг абадаг байгаа. Аймаг соо эдэ нүхэдһөө ехэ салин хүлһэ абадаг хүн үгы. Гансашье эдэ хүтэлбэрилхы нүхэд бэшэ, тэдээнтэй сугтаа хүдэлдэг, доогуур тушаалтай олон хүн мүн лэ эдэ шангуудта хүртэлсэжэ байдаг юм. Кварталайнгаа, жэлэйнгээ тоосоо болзорһоонь урид табиһанайшье түлөө тэдэнэр шан абадаг болошонхой. Тоосоогоо саг соонь табиха гээшэ тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшын, гү, али организациин хүтэлбэрилэгшын албанайнь сэхэ уялга бэшэ юм гү? Манай һанахада, **худалдаа наймаанай кооперациин системэдэ иимэрхүү элдэб шан үгэлгые болюулха хэрэгтэй.**

Аймагтамнай 5 сельпо бии. Эдэ сельпонуудта түрүүлэгшэһээ гадна, үшөө худалдаа наймаанай, бэлэдхэлэй талаар орлогшо гэһэн тушаалнууд бии юм. **Бэлэдхэлэй талаар орлогшын тушаалые үгы болгожо, тэрэнэй уялгые түрүүлэгшэдэ даалгажархихада хамаагүй.** Тиигээ һаа жэлдээ 15 мянган түхэриг алмагдажа байха һэн.

Мүн зарим колхозуудта албан-захиргаанай тушаал олон байһаар. «Коммунизм» колхоздо нүхэр Жигмытов гэгшые ондоо ажалһаа сүлөөлжэ, түрүүлэгшын абадагһаа 80 процент гэхэ гү, али һара бүри 1500 түхэриг салинтайгаар шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр байлгаһаниинь һая элирээ. Зарим колхозуудта барилгын технигэй хажууда үшөө барилгын бригадир байдаг.

Албан-захиргаанай газарта эгээл тон хэрэгтэй тушаалнууд үлөөгдөөд, үлүү хүнүүд колхоз, совхозуудта, предприятинуудта эльгээгдэжэ, ашатай туһатай ажалда хабаадалсаха ёһотой.

А. Модонов, КПСС-эй Зэдын айкомой пропагандист.
Г. Ильин, аймгүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ.

Трактор, машина заһабарилгын гээгдэлые дары усадхаха

Энэ зорилгоор заһабарилга дээрэ түрүү, узловой арга дүршэл хэрэглэхэ, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, заһабарилгада механизаторнуудые олоор табиха зуураа, тэдэнииие ажалай һайн эрхэ байдалтай болгохо, худэлмэриин журам шангадхаха, заһагдаһан техникэ һайнаар хадагалха хэрэгтэй

СССР-эй арадай ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ ерэхэ долоон жэлэй түрүүшын жэл—1959 ондо колхоз, совхозуудта хабарай тарилга, үбһэ, таряа хуряалга болон бусад шухала худэлмэри амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдөө ажахын бүхы машина, техникые хаһа сагтань, эрхим шанартайгаар заһабарилжа, һайнаар бэлдэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай бшуу. Тиимэһээ манай зарим түрүү колхоз, совхоз, РТС-үүд өөһэдынгөө гол зорилгые һайнаар ойлгожо, трактор, машина заһабарилха хүдэлмэреэ хаһа сагтань. эмхитэйгээр эхилээд, мүнөө тэрэнээ муу бэшээр ябуулжа байнхай.

Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн аймагай РТС (директорынь нүхэр Зайцев, главна инженер нүхэр Кузьмин), мүн тэндэхи колхозууд трактор, машина заһабарилха түсэбөө 98 процент дүүргээ, бүхыдөө 69 трактор заһабарилха түсэбтэй аад, 67-ёнь заһабарилжа бэлэн болгоо. Эндэ таряа хуряалгын бүхы хүдэлмэриин дүүрэмсээр РТС-тэхи гүрэнэй техническэ-хиналтын инспекторнууд колхозуудай механигуудтай хамта бүхы трактор, машинануудаа һайса шалгажа, дутагдалыень элирүүлһэн, ямар тракторта хэды шэнээн заһабарилга хэрэгтэйб гэжэ уридшалан тодорхойлжо, тусхай дэбтэртэ тэмдэглэһэн байха юм. Тэрэнэйнгээ үндэһөөр РТС-эйхид колхозуудтаяа договор батална, трактор, машина заһабарилха тусхай түсэб, график зохёоһон, мастерской, складтаа байһан запасной часть, деталь эүбөөр хубаарилжа табиһан байна. Гадна РТС-тэ заһабарилгын үедэ хүдэлхөөр дүй дүршэл ехэтэй 18 бэрхэ механизаторнууд колхозуудһаа эльгээгдээ һэн. Тиихэдэ эндэхи мастерской соонь трактор, машина заһабарилхада тон таарамжатай бүхы түхеэрэлгэ, оньһожоруулга гүйсэд бии. Эдэ бүгэдын ашаар РТС-эйхид бүхы тракторнуудаа сүм залгаа-узловой аргаар заһабарилжа, декабриин түрүүшын арбан хоног соо 8 трактор бэлэн болгожо гаргаа. Мүн энэ һарын хоёрдохи 10 хоногой график һайнаар дүүргэжэ байнхай.

Сэлэнгын, Зэдын, Мухаршэбэрэй аймагуудай РТС-үүд болон зарим колхозууд трактор, машина заһабарилгаяа муу бэшээр ябуулжа, түсэбөө 58—67 процент дүүргэнхэй.

Гэбэшье республикын олохон РТС, колхозууд трактор, машина заһабарилха шухала хүдэлмэриие тон ехээр удааруулжа, гээгдэл хохидолдо орожо байнхай. Тусхайлан хэлэхэдэ, Хориин аймагай заһабарилгын-техническэ станциинхид (директорынь нүхэр Юринский, главна инженерынь нүхэр Михеев) трактор, машина заһабарилгаяа тон эмхи гуримгүйгөөр эхилээд, аали нобшоор ябуулна. Хамта 61 трактор заһабарилха аад, миил 11 трактор мастерскойһоо гаргаһан нэрэтэй болоод, түсэбөө оройдоол 18 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн Байкало-Кударын (директорынь нүхэр Васильев), Торнин (директорынь нүхэр Догвань) РТС-үүд болон колхозууд хүдөө ажахын машина, трактор заһабарилха түсэбөө миил 30—30 процент дүүргэжэ, ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Эдэ РТС-үүдтэ заһабарилгын түсэб, график һараһаа һарада дүүргэгдэдэггүй шахуу. Иволгын РТС-эйхид мүнөө декабриин түрүүшын 10 үдэртэ мастерскойһоо нэгэшье трактор гаргаагүй. Тиихэдэ Кяхтын, Курумканай, Закаменай РТС-үүдтэ энэ һарын түрүүшын хахадта миил 2—3 трактор заһабарилаа нэрэтэй болонхой.

Энэ жэлдэ машина, техникэ худалдажа абаһан зарим колхозууд трактор, машинын бага зэргын, жэжэ заһабарилга өөһэдынгөө гар узүүрэй мастерскойдо хэжэ, гаргашыень химдаруулха ёһотой болоно. Теэд зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хүсэд түхеэрэлгэтэй мастерскойгүй аад, трактор, машинаяа өөһэдөө заһахабди гэжэ шалтаад, энэ хүдэлмэреэ мүнөө болотор эхилээдүй байхаһаа гадна, РТС-тэ бэрхэ һайн механизаторнуудаа эльгээнэгүй. Хориин, Иволгын, Курумканай, Закаменай РТС-үүдтэ заһабарилгын мастерскойнуудай ажал хүдэлмэри тон муугаар эмхидхэгдэнхэй, заһабарилгын тодо һонор түсэб, графигшье табигдаагүй. Эндэхи станцинуудай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр заһабарилга дээрэ түрүү узловой арга оройдоошье хэрэглэгдэнэгүй, трактор, машинын заһабарилгые гол түлэб бригада бригадаараа хэдэг заншалтай. РТС-үүдтэ гүрэнэй техническэ-хиналтын инспекторнууд мүртэй юумэ хэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ эндэ машина, техникэнь хайша хэрэгээр, муу шанартайгаар заһабарилагданхай. Зарим колхозуудта хүдөө ажахын техникэ, зэмсэг һайнаар хадагалагданагүй. Саашадаа иимэ гээгдэнги тулюур байдал яашье тэсэшэгүй.

Эдэ бүхы дутуу дундануудые шууд усадхажа, заһабарилгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулхын түлөө РТС-үүдэй дирекци, партийна организаци болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээ абажа, партиингаа XXI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр бүхы машина, техникэеэ заһабарилжа, гүйсэд бэлэн болгохо зэргэтэй.

Ц-Д. Базаржапов.

Һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ

4-дэхи классай предмет бүхэниие тусхай багшада заалгаха

Манай һургуулинууд шэнэ түсэб, программада орохын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Мүнөөнэй 7 классай программа дээрэ 8 классай программа нэмээд, зорилго дүүрэбэ гэжэ тоолоо һаа буруу болохо.

Арадай гэгээрэлэй зургаанууд, багшанар, түрэлхид, олониитэ зон хамтаараа хэлсэжэ, һургуулиин урда табигдаһан шэнэ зорилгые шиидхэхэ ёһотойбди. Һурагшадые теоретическэ, психологическа талаарнь бэлдэлгэдэ гол анхарал хандуулагдаха болоно. Һурагшад материалаа һайнаар үзэжэ, теоретическэ бэлэдхэлтэй болохо ёһотой. Тиигэбэл зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байна. Мүнөө байгуулагдаха 8 жэлэй һургуулинууд республикын түрүү һургуулинуудай (жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай Хуушан Заганай эхин һургуули, Баргажанай аймагай Үрөөгэй дунда һургуули, Байкало-Кударын аймагай Корсаковай дунда һургуули болон бусадай) дүй дүршэл хэрэглэжэ, ажал һуралсал хоёрые тэгшээр ябуулха шухала.

Машина, электротехникэ, үйлэдбэриин гол зүйлнүүд гэхэ мэтые һургуулинуудта һаянай үзэдэг болонхой. Энэмнай һургуулиие шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ бага бэшээр туһална.

Гэхэ зуура үхибүүдэй һургуулида ерэһэн түрүүшынь үдэрһөө эхилэн, ажал хүдэлмэридэ үнэн зүрхэнһөө дуратай болгожо хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Һурагшад ямар нэгэн хара ажалда хүдэлхөөр бэеэ бэлдэхэ, һайнаар һурахын тулада үнэн зүрхэнһөө оролдохо ёһотой.

Эхин шатын һургуулида предмет бүхэниие ондо ондоо багшанар заадаг болохо гэһэн һанамжа буруушааха байнаб. Юундэб гэхэдэ, эхин классуудта 7—10 наһатайшуул, багахан зон һурана ха юм. 5-дахи классайхид олон багшада заалгахадаа бага зэргэ ядалдадаг гэжэ дүй дүршэл харуулна. 4-дэхи классай һурагшад тиигэжэ ядалдахагүй гэжэ һанагдана. Бурят һургуулиин 4-дэхи классайхид ород 5-дахи классай һурагшадтай наһаараа сасуу ха юм.

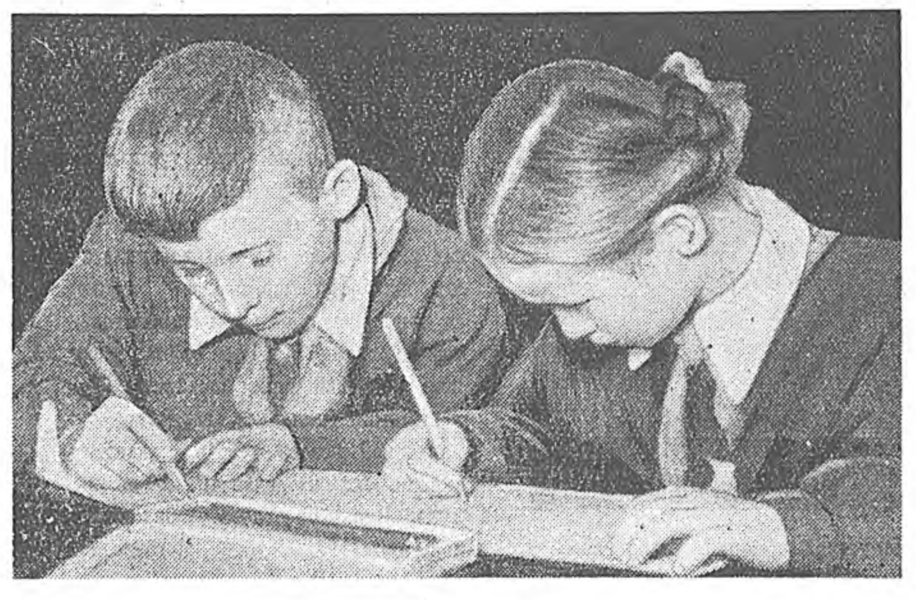
4-дэхи класста предметнэ гуримаар зааха тухай үнинэй хэлсээн гаранхай. Ниислэл хотын һургуулинууд энэ талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй боложо байнхай.

Бурят һургуулиин 4-дэхи класста предмет бүхэниие ондо ондоо багшанарта заалгаха арга боломжо бии. Энэ классайхид дүтын 8 жэлэй һургуулида ошожо, мэргэжэлтэй багшанарта заалгахадаа, предмедүүдые гүнзэгыгөөр ойлгодог болохо бшуу. Илангаяа ород, түрэлхи хэлэнүүдые, тоо бодолгые һайнаар үзэдэг болохо һэн. Эхин һургуулида нэгэ багша гурбан класста зэргэ заахаяа болижо, ажалынь һурагүй хүнгэрхэ байна.

4-дэхи классые предметнэ гуримда оруулбал, дунда һургуулиин эхин шатые дүүргэгшэд һайн бэлэдхэлтэй болохо байгаа.

А. Чайванова, БурАССР-эй һургуулиин габьяата багша.

ҮХИБҮҮДЭЭ ЭРДЭМ МЭРГЭЖЭЛТЭЙ, АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙ БЭРХЭ БАЙХААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭЕ

Уранаар зуралга һурагшадые эстетикын талаар хүмүүжүүлгэдэ ехэ удха шанартай. **Зураг дээрэ:** Улан-Удын 1-дэхи һургуулиин 4-дэхи «А» классай һурагшад Коля Меркушев Люда Панова хоёр урогтоо зураг зуража һууна.

И. Денисовэй фото.

Хэлэнүүдые һайнаар шудалха

Зарим нүхэд бурят һургуулинуудай табадахи класс хүрэтэр түрэлхи хэлэн дээрэнь зааха гэһэн һанамжа оруулна. **Минии һанахада, нэгэдэхи классһаа эхилээд 6 класс хүрэтэр түрэлхи хэлэн дээрэ заахаар. 7—8 классуудһаа эхилжэ, түрэлхи хэлэнһээ бэшэ предмедүүдые ород хэлэн дээрэ заабал таарамжатай.** Юундэб гэхэдэ, олонхи бурят һурагшад ород хэлээр харюусахадаа ядалсадаг байгша. Тоо бодолго, физикэ, хими, географи, түүхэ заадаг багшанар бүхэли хэшээлэй туршада өөрөөл хөөрэжэрхёод, ойлгоһыень үхибүүдтэ хэлүүлдэггүй шахуу. Тиимэһээ хүүгэдэй яряанай хэлэн ямаршье хүгжэлтэ абанагүй. Үхибүүд хэшээлэй үедэ ойлгоһоноо ород хэлэн дээрэ яаралгүйгөөр хөөрэдэг һаа, ород хэлэ һайнаар шудалха байһаниинь дамжаггүй. Ямаршье предмет заадаг багша бүхэн үхибүүдые бурят, ород хэлэнүүд дээрэ һайса хэлүүлжэ һургахатаяа хамта, элдэб асуудалнуудаар зохёол бэшүүлхэдэнь яана гээшэб. Гансал түрэлхи, ород хэлэнүүдэй багшанар найруулга, зохёол бэшүүлдэг. Харин ондоо предмедэй багшанар зохёол бэшүүлдэггүй. Хэлэлгэ бэшэлгэ хоёрые тон тэгшээр ябуулбал, үхибүүд хоёр хэлэн дээрэ хөөрэжэшье, бэшэжэшье шадаха һэн. Тиимэһээ **предмет бүхэнэй программа соо бэшэлгын упражнени бии болгоо һаа таараха бэшэ аал?** Һурагшад хараһан үзэһэн юумэеэ, бодоһон бодолоо, һанаһан һаналаа түрэлхи, мүн ород хэлэнүүд дээрэ бэшэжэ, хэлэжэ һурабал, хоёр хэлэеэ һайн мэдэдэг болохо. Мүнөө һургуулинуудта оршуулга хүүлдэггүй байна. Хэрбээ **бурядһаа ород, ородһоо бурят болгожо, неделиин 1—2 час оршуулга хүүлэбэл һайн байгаа.**

Бурят һургуулинуудта заадаг бүхы багшанар ород, бурят хэлэнүүдые һайн мэдэдэг байха зэргэтэй.

Бэлэдхэлэй класс тухай. Зарим хүнүүд бэлэдхэлэй класс байлгаха, тэрэ класс ород хэлэ шудалалгада һайнаар нүлөөлдэг гэнэ. Тэрэнь буруу. Бэлэдхэлэй класс байлгаад, ород хэлэнэй заабариие үндэһөөрнь һайжаруулаабди гэжэ бэеэ мэхэлһэнэй хэрэг юун гээшэб. Гансал бэлэдхэлэй класс ород хэлэ заалгые һайжаруулаа гээд, багшын хэһэн ажалай үрые балартуулжа болохогүй. Бурят үхибүүдэй ород хэлэ һайн мэдэдэг болоһоной шалтагаанууд ондоо:

Нэгэдэхеэр, багшанар бурят һургуулида зааха ород хэлэнэй методикые һайн мэдэдэг болоо.

Хоёрдохеёр, бурят һургуулида заадаг ород хэлэнэй учебнигүүд нилээд һайжараа. Элдэб харалгын, зурагай словарьнууд зохёогдоо.

Гурбадахяар, манай үхибүүд һургуулида орохоһоо урид ород хэлээр олон үгэ мэдэнэ. Нютаг бүридэ ород хүн олоороо ажаһуудаг ха юм.

Дүрбэдэхеэр, түрэлхид ехэнхидээ эрдэмтэй болоо. Ном мэдэхэгүй түрэлхид үгы шахуу. Олонхи һаалишан, хонишон, адуушан 6—10 классай эрдэмтэй боложо байнхай.

Холын гүүртэ, отарада байдаг малшад ород хэлэ мэдэнэгүй, тиимэһээ үхибүүдынь ород хэлэндэ бирагүй гээд, зарим нүхэд ехэл хүнгэн тобшолол хэнэ. Энэнь буруу. Центрһээ хэды холо байбашье, манай колхозой, совхозой малшад радиоприёмник табяад, үргэн уужам Совет оронойнгоо элдэб һониниие, дуу хүгжэмые ородшье, бурядшье хэлэнүүд дээрээ шагнан баясадаг. Энээнһээ гадна манай түрэлхид газетэ, журнал, номуудые уншажа һонирхоно.

Тиимэһээ хуушаараа байя гэдэгээ орхижорхёод, холо урагшаа дабшажа, һургууляа түргөөр, һайнаар ажабайдалтай холбоел.

А. Жамбалова, Хэжэнгын дунда һургуулиин багша.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Мартагдашаһан медпункт

Закаменай аймагай «Дружба» колхозой түб тосхондо 10 гаран хүнэй орохо больница, нарайлалгын гэр, амбулатори бии юм. Тиихэдэ урзанда Енгорбой нютагта амбулаториин шэнэ гэр баригдажа, фельдшерскэ пункт нээгдээ һэн.

Энэ колхозойхид амбулаториин газаагуурнь хашаа хорёо барижа, модо, сэсэрлиг һуулгаһан юм. Теэд колхознигуудай оролдожо бариһан медпунктда ажаллаха медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ үгы.

Эндэ ажаллаха гэжэ ерэһэн медсестра тиимэ үни хүдэлнэгүй, хахад жэл гү, али жэл хүдэлөөд лэ ябашадаг байна.

Байгша оной августһаа хойшо энэ медпункт нэгэшье дахин нээгдээгүй, мантагар гэгүын суургаар ходо суургалаатай байһаар. Медпунктые даажа байһан сестра нютагаа бусашаһан юм. Тэрэ гэһээр эндэ ондоо хүдэлмэрилэгшэ эльгээгдээгүй.

Хэрбээ үбшэлөө һаа, аяар 50—60 модондо байһан колхозой түб тосхоной больница ошохо баатай болгодоно. Тус пунктые медицинскэ хүдэлмэрилэгшэтэй болгохо, үбшэлһэн колхознигуудта саг соонь туһаламжа үзүүлхэ тушаа хэмжээ абахаар болоо.

С. Аюшеев.

Хэзээ зайн галтай болохо юм?

Хүдөө тосхонуудта Ильичын лампочка яларуулха талаар һүүлэй үедэ ехэ ажал хэгдэжэ байна. Олохон хүдөө нютагуудта электрын гэрэл ярарба. Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоздо зайн гал оруулха гэжэ шиидхэгдээд, 1956 оной янгинама хүйтэн үбэл столбнуудые һуулгаха нүхэн малтагдажа эхилээ һэн. Совхозой отделенинүүдэй хоорондо, айлнуудай, малай байрануудай хажуугаар столбнууд һуулгагдаһан байгаа.

Тэрэ гэһээр хоёр жэл үнгэрбэ. Харин энэ ажал урагшаа ябуулагдангүй орхигдошонхой.

Совхозой түб тосхондохи 1-дэхи отделениин гэрнүүдтэ зайн гал ярарна. 75 мориной хүсэтэй нэгэ локомобиль эндэ табигданхай. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд түб тосхондоо зайн галтай байһандаа урмашаад һанаагаа амаршоо гээшэ ха.

Тус совхозой бүхы бригаданuудта электрын гэрэл, радио оруулхын тула мүнгэн һомологдоһоншье байха. Теэд энэ ажал саашань үргэлжэлүүлхэ гэхэдэ, мүнгэн үгы гэлсэдэг. Аймагай СМУ-3 гэжэ организациин хэдэн электромонтёрнууд утаһа татажа байтараа, «совхозтнай мүнгэеэ түлэнэгүй» гээд бусашаһан юм.

Хэзээ зайн галтай болохобибди гэжэ эндэхи ажалшад совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдһөө асууна.

А. Самбуев.

Б. МУНГОНОВ

Хүсөөтэ горхон харьялна

Энэ үедэ Шараб үйлсөөр зүүн тээшээ ниидэжэ, дугшахаһаа абан ябаа һэн. Бодон булгайр дэгэлынь сэлеэтэй. Боро уражканнь мэнэ мэнэ гэдэргээ унаха болошоһон аад, хойто духадань үшөөл аһалдаһан зандаа. Тэбхэр духаһаань хүйһэн хүлһэн элбэгээр бушхана.

Иимэ юумын болоһондо, гэр бүлынхинйнгөө урда иимэ ехэ гэм хэжэ, тэдэнэй нигаһан байдалые һандарган хүлгүүлһэнээ Шараб өөрыгөө дахин дахин зэмэлнэ, араана. Тиин ябатараа хүн зоной шоо үзэһэнээ, шобто харахаһаа гэнтэ зутар айдаһаниинь хүрэжэ, нюрга уруунь дагжа һүрхэдэл гээд, Шараб гансата удааршаба. Саашаа бүри аргаахан боло болоһоор газар хороосогүйгөөр һалирна. Хүн зоной һамааралсангүйгоор үнгэрхэгүй, нээрээшье шоо үзэхэ, шобто хэлсэхэ байһыень тэрэ мүнөө һаяхан лэ ойлгоод, өөртөө бүри ехээр дураа гутаһандаа уралаа зууба. «Ай, хүдхэр абааша ехэ, юун гэһэн юумэ гэнтэ болодог юм. Аймагта дуулдажа, нэрэ хүнһөө гээхэһээ, райкомдо мушхуулхаһаа гадна, бузар хашартай юумэдээ аһахамгалтай?.. Энэ аягүй ушарһаа хайшан гээд, ямар аргаар гаража үзэхэ гээшэб?... Валиие энэ гэһээр, хүн зоной мэдээгүйдэ бусааха, заал һаа бусааха байна... Теэд... бусаагүй һаань?.. Ялтайб?.. Бусаагүй һаань, нэгэ аргаар бэеэ аршалха хэрэгтэй... Бэеэ аршалха!.. Хайшан гээд?.. Тү, шоорто! Юун хэрэггүй юумэ һанаанда ороошоб даа. Юундэ бусахагүй юм?.. Заабол бусааха байна. Энэ гэһээр бусааха!.. Тү, шоорто! Хэдыдээ гүйжэ арилаадхина гэшэб?! Ээ, Валя, Валя!..»—гэхэ мэтын шордонги бодолнууд толгойдонь орожо, Шараб өөртөө, тиихэһээ байтагай ямаршье зэмэгүй һамгандаа уурланги ябаба.

— Теэд яажа мэдэбэ гээшэб? — Шараб аман соогоо гүбэрөөд, уруугаа харан зогсохотоёо сасуу тугаар нэгэ гэрэй ойро хүнэй хүндөөр ёолоходо бушуухан зугадаһанаа һанажа: — Ээ, тэндэ дайралдажа, таниһан байгаа ха юм... Тюу юрэдөө, яаһан алмайгаар ябаа һэмбиб,—гэжэ гэмэрбэ.

Саашаа һалирба.

Больницада орожо, Ципилмаа санитаркаһаа һурахадань, «Би һамгыетнай адуулаагүйб», — гэжэрхибэ. «Хара эмэ, мэдэжэ байһан аад, хэлэхэ дурагүй хаш», — гэжэ һанаад, Шараб үүдынь хаб-яб хаагаад гарашаба. Тиигээд тэрэ һамганай байдаг зэргэлээшэ гэртэ ороходонь, Светка Ципилмаагай орон дээрэ һанаа амархан бууяжа хэбтэбэ, столой ойро Валя Дулма хоёр хөөрэлдэжэ һууба. «Һэ, хамаг зондо һүрьежэ эхилээ алтайш», — гэжэ Шараб дураа гутаад, аман соогоо муухайгаар уйгарлаба. Аяар урда холын галабһаа гаража ерэһэн ямар нэгэ үһэн нюуртай, хүн дүрсэтэй амитаниие хараһандал, Дулма Валя хоёр тэрэниие хэмгүй гайхангяаршье, айнгяаршье, зэбүүрхэнгеэршье гэтэшоод, оройдоо хүдэлэнгүй һуужа һуугаад һэн. Арбаад секунда үнгэрбэ ха... Дулма аргаахан үндыбэ. Шарабта шангахан үгэнүүдые хэлэхээ һанаһан янзатай, эрид урдаһаань ерэжэ ябатараа юушье дуугарангүй, хэлэхэ юумээ хуу нюдөөрөө хэлэжэрхёод, хажуугаарнь бурд гүйжэ гарашаба—залуу басаганай нюдэндэ тиимэ ехэ зэбүүрхэл үзэгдөө һэн. Шарабай үһэниинь хүдэлхэдэл гэжэ, хүндөөр шуухирһанай удаа агшан зуура Валиин ойро ябашаба.

— Ши яажа байнаш?!—гэжэ Шараб һамганайнгаа лала мүрһөө һэжэрэн хашхараад, урдаһаань архяар амилан, аргадан һагад эбдүүсэн дуугарба: — Энэ гэһээр гэртээ ябаеы. Эдэшни юун гэлсэхэнь гээшэб... — Шараб үүдэн худар тархяараа зангаадхиба.

— Намһаа бэшэ, харин өөрһөө тиигэжэ һураха байгааш, — гэжэ Валя гайхалтай номгоноор харюусаба.—Тиигээд эндэ бү хашхара.

— Валя, дуулыш даа, ехэ аягүй юумэ болохол. Хүн зон хэлсэхэл, райкомдо дуулдахал...

— Аа, хүн зоной хэлсэхэһээ, райкомдо дуулдахаһаань айнабши-и?.. Гэр бүлэдөө, эжыдээ, басагандаа гай гашуудал асарһанаа юуншье гэжэ һананагүй, гансал райкомһоо айнабши-и?!..— Валя удаахан үндынэ, хоолойнь улам шанга болон ханхинана:—Би шамайе хүн гэжэ һанагша һэм... Теэд ши... ши... Гарр эндэһээ!.. Энэ гэһээр гаража арила!.. —гэжэ һүүлдэнь хашхараад, гараараа тархяа хабшаад һуушаба.

— Зай, болиишь даа, Валя. Хөөрэлдэжэ, үгэеэ ойлголсоеыл... Гансата тиигэхэ гэжэ яаха юм?..—Шараб мэгдүүгээр дуугарба.

— Хөөрэлдэхысэ хөөрэлдөөбди, үгэгүйгөөр ойлголсообди. Үшөө юун хэрэгтэйб? Хэлэхэ юумэеэ дууһынь хэлээш, хэлэшгүйгөөр хэлээш, ойлгуулааш... Дүүрэе, хөөрэлдэхэ юумэ дүүрээ...

— Зай, би зэмэтэйлби... Дуулана гүш, зэмэтэйлби... Тэрэнээ мэдэрнэб... Болёоб, хойшодоо огто болёоб... Валя, бусыш даа гэртээ... Хүлисыш...

—Үгы, би бусахагүйб... Бусаа һаамни, һайн байхабди гэжэ һанана гүш? Үгы даа, тиимэ байдал һалаа. Этигэл найдабаритай, инаг дуратай, зол жаргалтай, сэхэ сэбэр байдалнай хэзээш тэхэрихээ болёо. Бусалтагүйгөөр ошон ошоо... Тиигэжэ мэдэнэ гүш? Минин юрэл ажабайхын, үдэр саг үнгэргэхын тула бусаха гүб?.. Үгы даа, тиимээр байха дурамгүй,— гэжэ Валя һанаһан юумэеэ хэлэбэ хэбэртэй. Шарабай найдал һалаһаар һалажа, стүүл дээрэ аалихан һуугаад, аргаахан хэлэбэ:

— Хүн бүхэн алдуу хэдэг хаям даа... Ойлгыш...

— Энэш юрын алдуу бэшэ. Ондоо алдуунуудтай бү холи, — гээд Валя Шарабай урдаһаа эридээр хараба. — Энэ алдуугаараа гурбан хүнэй зүрхэ сэдьхэл хооһоруулааш, тэдээндэ сэдьхэлэй үбшэ зоболон асарааш... Ойлгоно гүш?..

— Теэд басагаяа, Светкээ һанажа, хүлисыш... Наһаараа эсэгэгүй ябаһай гэжэ һанахагүй хүн бэзэш даа?..

— Басаган тухайгаа үнинэй һанаха бэлэйш, һураггүй урид... Светые үнэшэрхэ аабза гэжэ бү ай. Түрэһэн эхэтэеэ ябахадаа үхибүүн үнэшэрдэггүй юм...

— Ох, Валя, юун гэһэн шэрүүн, шулуун зосоохитой байһан хүмши!.. Намайгаа нэгэ жаахашье хайрлахаяа яанаш?.. Аяар хэды жэл сугтаа һуугаа ха юмбибди... — гэжэ Шараб гомдолтоойгоор дуугарба. Энээниинь дуулахадаа Валя баһа дахин сухалаа хүрэжэ, һүрэжэ бодошобо.

—Хайрлахаяа янаш гэнэ гүш? Аа, би шамай хайрлаха ёһотой байгаа хүнби-и... Ши өөрөө маниие хайрлаа гүш? Үгыш!.. Эжыгээ, басагаяа хайрлаа гүш? Үгыш!.. Намай хайрлаа гүш? Үгыш!.. Тэрэ үбшэн хүниие хайрлаа гүш, Сэдэниие? Үгыш!.. Ехээрхүү, бүдүүрхүүшни ехэдэжэ, хүн зониие тоохогүйшни багадаад, гэр бүлынхидөө тоохоёо болёош... Ши өөрөөл шулуун зосоохитойш. Тиигэжэ мэдээрэй! Намай зэмэлхэ юумэш үгы, — гэжэ Валя Шарабта дүтэлөөд, хэлэһээр хэлээдхибэ. Шараб һуурииһаа түргэн бодожо, тэрэниие айнгяар харан, үүдэн тээшэ аргаахан сухарина:

— Зай, зай... Аргаар...

— Юун «зай, зай» гэжэ? Юун «аргаар» гэжэ?.. Аргаар байхагүйб. Үбшэн Сэдэнэй нэрбэгдэжэ үхөө һаань, Хандама та хоёр, тэрэ хара һанаата һамган та хоёр хамагай түрүүн харюусахат. Тиигэжэ мэдээрэйгты!

— Байзыш... Нэгэ үгэ хэлэһүүлби...

— Юу хэлэхэшниб?.. Хүнэй һамга, үбшэн хүнэй һамга хулууһамни зүб гэхэшни гү? А?.. Яба, Яба! Гара! Хожом эндэ хүлөөш бү таби!.. Шамһаа алиментэш эрихэгүйб. Шам мэтын муухай хүнэй мүнгэн манда хэрэггүй. Ганса басагаяа өөрөө тэжээжэ, өөдэнь болгожо ядаха һэн гүб... Хүлисэлтэ эринэ гүш? Тиигэжэ намда бү дуулга. Шамда хүлисэлтэ байхагүй... Шамда, үшөө тэрэ бузар һамгандаш... Нютагайшни хүн зоншье хүлисэхэгүй...

Эндэ юумэшье бираа таһарба гэжэ Шараб одоолшье ойлгобо ха, сухарихаа болёод, Валиие муухайгаар харан зогсобо. Тиигээд Валиин урдаһаа алхажа, шүдэнэйнгөө забһараар сухалтайгаар дуугарба:

— Теэд яахабши, муу муухай хүн болоо, гологдоо ха юмбиб даа. Ондоо, һайн хүниие олоо хүн бэзэш... Би үнихэнэйл тухайлагша һэм... Тиигэжэ байгыт даа теэд...

Иигэжэ хэлэхэдэнь, Валиин нюур гансата хүхэ-сагаан болоод, тэрэниие айхабтар һүрөөтэйгөөр хараба. Шараб өөрөөш мэдэнгүй, гэдэргээ алхаадхиба.

—Юу тухайлагша һэмши? А? Юу тухайлагша һэмши, хэлэл даа? Хэлэл даа?.. — Валя тон аргаахананаар аад, хэмгүй задарюунаар дуугаран эйртожо ябатараа орон дээрэ унтажа хэбтэһэн Светка тээшэ Шарабай сухарихыень хараад: — Бү дүтэлэ!!!—гэжэ зутар шангаар бадашаба. Шарабай зосоо бард гэжэ, эжэлүүдгүй айдаһаниинь хүрөөд, үни хада үүдэнэй тэндэ гүйжэ ябашаһан байгаа һэн. Бүдүүрхүү, ехэрхүү зантай, томоотой янзын түрүүлэгшэ гэб гэнтэ аймхай шандагандли болошоо.

— А... аа... нимэбдеэ?.. — гэжэ Шараб үүдэнэй тэндэһээ уухилба. — Иимэ болонхойбдеэ?.. Шараб шамда хэрэггүй болоо бы?.. Тэрэ... тэрэ... үхээри соо байһан... Сэдэн шамда һайхан болоо бы? Харидан лэ һанаагаа зобогшо, мүнгөөр туһалагша яагша һэнши...

Валиин һүүлшын тэсэбэри һалаба ха, стол дээрэһээ уһанай түмэр шанага саб шүүрэн абаад, Шарабые бии шадалаараа шадэжэрхибэ. Теэд Шараб буугай һомонһоо дутуугүй түргэнөөр газаашаа гаража үрдибэ. Шанагань хоршиитороо үүдэ сохижо унаад, налааха дээрэ нилээд удаан хор-хор, хор-хор гэжэ хэбтэбэ. Залд гэжэ һэришэһэн Светка шууд уйлан алдаһан аад, эжынгээ ойронь ошоходо баяртайгаар энеэн, шол-шолхон дуугарна:

— Эжы, баабаймни ерээ гэжэ һанаалбиб, Яһам? Контороёо ошоо гү?..

— Ерээгүй даа... Зүүдэлээ аабзаш даа, мухамни... Унта даа, мухаа, унта даа...— Валя нюдэнэйнгөө нёлбоһо һэмээхэн аршаад, басаганайнгаа мүндэгэрхэн духыень таалана.

— Тэрэ шанага юундэ хүдэлөөб? А эжы?—Светка унтари дээрээ үндыжэ, үүдэн худар зааба.

—Унашоо юм ааб даа... Зай, унта даа, унта,—гээд, эжынь басагаяа хэбтүүлжэ, хүнжэлынь заһана.

— Ямар һонин, эрьюу шанага гээш даа, газарта хүдэлжэй хэбтэхэ... — гэжэ энеэгээд, Светка һөөргөө унташаба. Гашуудалда баригдаһан эхэнь ехээр һанаа алдаад, басаганайнгаа ойро уруугаа харан һуужал һуугаа һэн...

Тиихэ үедэнь Шараб гэр тээшээ зуд түргэн ошожо ябаа бэлэй. Тэрэ үни хада тэлэршэһэн аад, уур сухалдаа һөөргөө һогтошоһон юумэдэл аман соогоо, юушьеб, хүсэд ойлгогдохогүйгөөр гүбэрнэ. «Дүүрэ... Хуу һалаа... Хосороо... Байзаттылши даа...»—гэхэ мэгын хэндэшьеб гомдоһон, хэниешьеб занаһан үгэнүүдэй таһархайнууд бүүл-зүүл дуулдахадал гэнэ.

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*)

Монгол, бурят шатаршадай мүрысөөнэй дүн

БурАССР-эй ниислэл— Улан-Удэдэ 6 үдэрэй туршада монгол, бурят шатаршадай нүхэрэй ёһоной уулзалгын командна мүрысөөн уржадэр дүүрэбэ. Команда бүхэнэй 12 шатаршад хамта 48 парти наадаба.

Энэ мүрысөөндэ Бурядай шатаршад абажа боломоор 48-һаа 30 очко абажа, илалта туйлаба. Монголой командын шатаршад 18 очко абаа. Иигэжэ айлшад шүүгдэбэшье, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байһанаа харуулба. Тэдэнэр түрүүшын турта 3,5 очко, хоёрдохидо — 4, гурбадахида—6, дүрбэдэхидэ—4,5 очко абаһан байна. Бурядай шатаршад түрүүшээр олон очко абабашье, һүүлшын хоёр турта тиимэ амжалта туйлажа шадаагүй.

Монголой командын дундаһаа Түмэрбаатар эрхим һайнаар наадажа, шатарай тулалдаанда ехэ дүршэлтэй боложо байһанаа харуулба. Тэрээнтэй хоёроороо наадаһан манай шатаршад Власов, Мельников гэгшэд илалта туйлажа шадаагүй. Нүхэр Түмэрбаатар наадаһан 4 партиһаа 3,5 очко абажа, тус матчда хабаадагшадһаа онсо шалгарһан байна. Тэрэшэлэн айлшадай эгээл залуухан шатарша басаган Хандсүрэн манай хуушанай шатаршан Бадмацыреноватай наадаха зуураа, саашадаа ехэ шадабари мэргэжэлтэй болохо байһанаа харуулба.

Бурядай шатаршадай дундаһаа Власов хэдэн ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан, дүршэл ехэтэй аад, энэ матчда муугаар наадаһаниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Айлшадай командын шүүгдэһэн шалтагаан юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, энэ мүрысөөндэ монголой бэрхэ шатаршад Цэрэндагв, Жүгдэр болон бусад хабаадалсаагүй, Хоёрдохёор, манай шатаршадай дүй дүршэлтэй танилсаагүй байгаа. Тиихэдэ Бурядай шатаршад Российска Федерациин бусад ехэ мүрысөөнүүдээр хабаадалсажа, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн, шатарай тулалдаанай горьтой һургуули гараһан байна. Гэбэшье, монголой зарим шатаршад бэрхэшээлтэй байдалһаа гарахаар, тулалдаанай эсэстэ зүбөөр наадаха талаар ехэ дутагдалтай. Жэшээнь, нүхэр Цэрэндорж арга боломжоёо хэрэглэжэ шадангүй, Могордоевто хоёр дахин шүүгдээ.

Хэнэй шүүгдэһэн, хэнэй илаһан ушар энэ уулзалгын гол зорилго бэшэ, харин хоёр командын дүй дүршэлөө андалдан абаһан, холбоо барисаагаа бэхижүүлһэниинь эгээл шухала болоно.
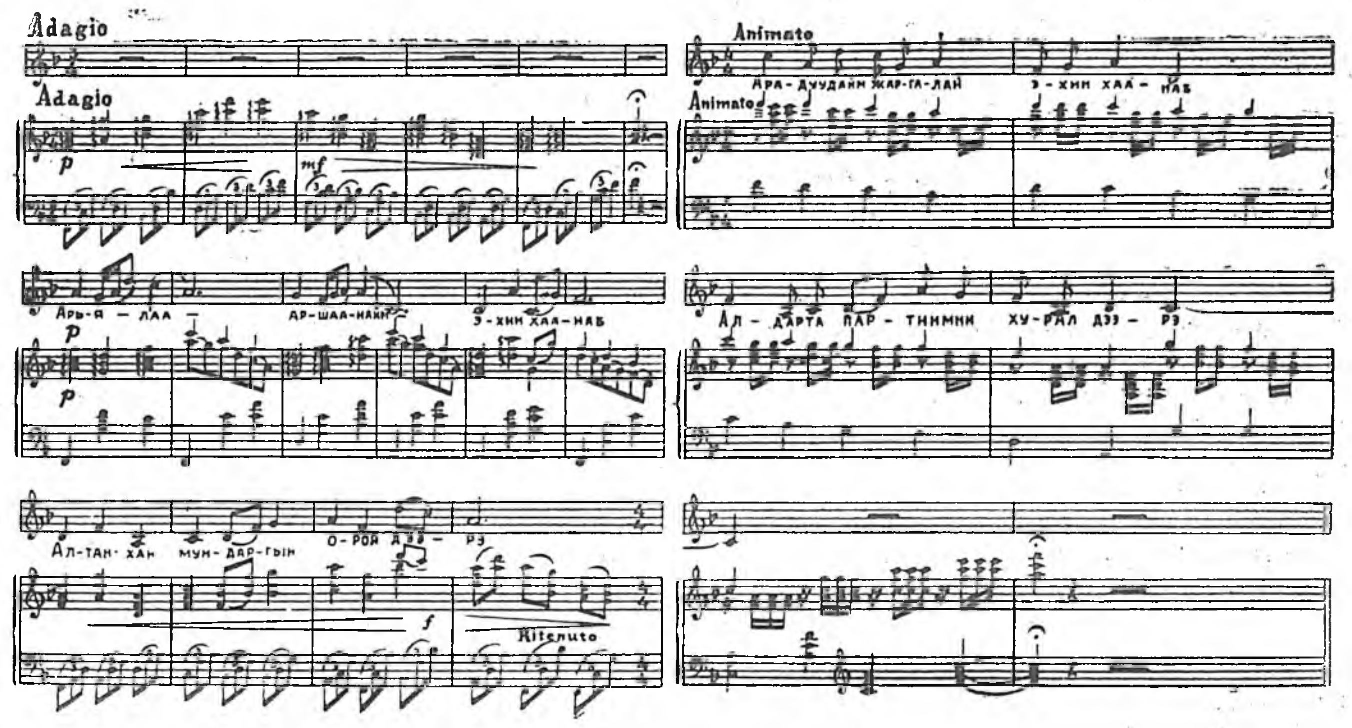
Уржадэр тус матчын мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, айлшад шатаршадта үнэтэ бэлэг барюулагдаа.

В. Мамилов.

Зураг дээрэ: БурАССР-эй физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ Б. Санданов Монголой командын толгойлогшо нүхэр Намжилда бэлэг барижа байна.

АЛДАРТА ПАРТИМНИ

Хүгжэмынь Д. ЯХУНАЕВАЙ. *Үгэнь Ш. БАДЛЫН*

Арьялаа аршаанайм эхин хаанаб—
Алтанхан мундаргын орой дээрэ.
Арадуудайм жаргалай эхин хаанаб—
Алдарта партиимни хурал дээрэ.

Сэндэртэй аршаанайм эхин хаанаб—
Сэбшээтэй мундаргын орой дээрэ.

Сэнгүүхэн жаргалайм эхин хаанаб—
Сэсэнхэн партиимни хурал дээрэ.

Бурьялаа аршаанайм эхин хаанаб—
Буряадхан нютагайм газар дээрэ.
Бултанай жаргалай эхин хаанаб—
Баатарлиг партиимни хурал дээрэ.

Бата ЦЭРЭНДЭЛЭГЭЙ

Айлшан нүхэртөө

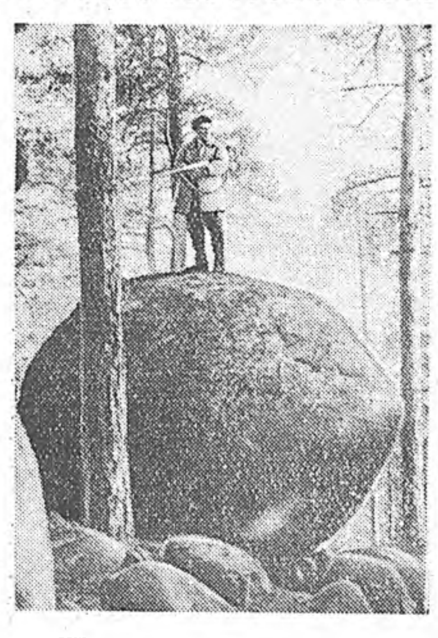
Монголой шатаршан
Түмэрбаатарта

Сүхэ-Баатарай мүрөөр
Сэлэнгэ мүрэнии зубшажа,
Үреэ хангал морёор
Эхэ орондом зорижо,

Холын аянда гараха
Хүндэ үе бэшэл.
Түмэр хүлэгэй табарха
Түргэн хиисүүр гээшэл!

Айлшаар Бурядтам ерэһэн
Арюун талын хүбүүн,
Жаргалта сагта түрэһэн
Жабхалан ороной хүбүүн

Шатарайш мориной солые
Шэнэ ёһоор дууданаб!
Үргэн сэнхир холые
Энэ хүлэгтэш хүсэнэб!

ФУТБОЛ ШУЛУУН.
Э. Пильманэй фото-этюд.

Нимбуу үбгэнэй жаргал

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо Нимбуу Цыбикдоржиев эгээл наһажаал малшадай нэгэн юм. Нимбуу үбгэн үнэн сэхэ ажалаараа нютаг дээрэээ алдаршажа, олоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ үбгэн мүнөө далаяа шахабашье, арад зонойнгоо аша туһада хүдэлһөөр лэ байдаг. Цыбикдоржиев колхозойнгоо эгээл холын фермэнүүдэй нэгэн болохо «Бэрхэ дабаанай» фермэдэ мал адуулагшаар ажаллана. Тэрэ хадаа 101 толгой үхэр даагаад, тобир тарганаар үбэлжэлгэдэ оруулаа. Мал харууһалха тушаа Нимбуу баабай һонирхомоор баян дүршэлтэй. Хорин найман жэлэй туршада үбгэн патриот артелиингээ адуу малые арьбадхан, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ байна. Энэ хугасаа дотор тэрэнэй үдхэһэн малые тоолоо һаа, хэдэн мянгаад толгой болохо юм.

Колхозынь энэ патриодой магтаалта ажалые үндэрөөр сэгнэдэг. Нүхэр Цыбикдоржиев жэл бүри правлениин зүгһөө баясхаланда хүртэхэһөө гадна, шанда хүртэдэг байна. Мүнөө жэл, ноябриин 7-ной һайндэрөөр Нимбуу үбгэндэ 16-дахи колибрай централка буу барюулагдаа. Шан абажа байхадаа:

— Бидэнэр, совет хүнүүд, гайхамшаг һайхан саг үедэ ажаһуунабди. Арад зонойнгоо хэрэгтэ үнэн сэдьхэлһээ оролдожо ажаллахадамнай, хүн бүхэнэй зол жаргал тэрээнһээ уламжалан гарана ха юм. Партиин XXI съезд зарлаха тухай шиидхэбэри урма зоригыемнай улам ехээр бадаруулба. Би үндэр наһатайшье һаа, колхозойнгоо ажахы, тэрэнэй гол һалбари болохо мал ажалые хүгжөөлгэдэ өөрынгөө хүсэ шадалые сүм үгэхөөр бэлэн байнаб, —гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Мал харууһалха баян дүршэлөө Нимбуу үбгэн залуу малшадта халан үгэжэ, тэдэниие энэ харюусалгатай ажал хэрэгтэ һургадаг, зоригжуулдаг юм.

Б. Ринчинэй.

Һурагшадай бригаданууд

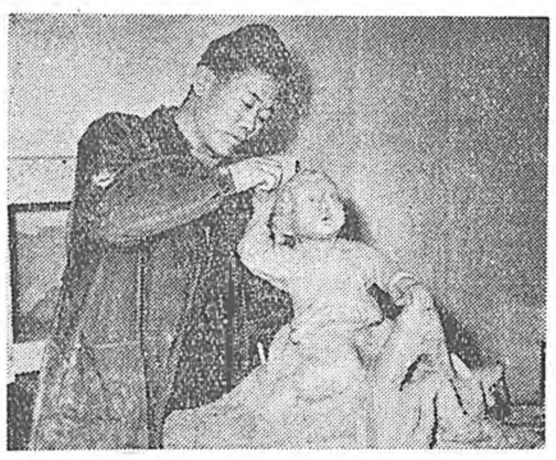
Үнгэрэгшэ зунай үедэ «Ошон», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта аймцентрын дунда һургуулиинхидай жэшээгээр һурагшадай лагерьнууд эмхидхэгдээ һэн. Эдэ лагерьнуудта байгуулагдаһан бригаданууд хүдөө ажахын хүдэлмэри дээрэ тусхай программаар практика гараһан байна.

Мүнөө Мухаршэбэрэй дунда һургуулида һурагшадай саг үргэлжын бригаданууд эмхидхэгдэбэ. Эдэ бригаданууд хамтадаа «Коммунизм» колхозой 5-дахи комплексно бригадын ажахыда хүдэлмэрилхэ юм. Колхозой правлени һурагшадай тусхай городок барихын тула модо бэлэдхээ. Тосхоной хажуудахи сэнгэлиг, модотой газарта тэрэ городогынь баригдахань.

Мүнөө һурагшадай бригаданууд малай үбэлжэлгэ болон барилгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

М. Николаев.

Уран гартын ажал

Багахан аад, һаруул таһалга соо шууяагүй, аятайхан. Стол дээгүүр уран гоёор бүтээгдэһэн элдэб зүйлнүүд дура буляамаар харагдана...

Таһалгын тэг дунда халаад үмдэжэрхиһэн нэгэ хүн хүдэлмэрилжэ байба. Юрын бурят эмээл дээрэ сортоотой дорюун бурят хүбүүнэй гараа үргэжэ, холые шэртэһэн шабар дүрсэ тэрэнэй урда байна. Энэнь «Моришон хүбүүн» гэжэ нэрэтэй скульптура юм.

Энэмнай уран гартай мастер Лев Санжиевич Данилов байгаа. Хараха янзада, тон хэбрэгээр уралжа байба. Үнэндөө огтошье тиимэ бэшэ ха. Һулхагархан хасартай эдир үхибүүнэй гү, сэдьхэлээ хүдэлгэһэн ехэ хүнэй хатуу шэрүүн абари зан бажуумал шабар дээрэ тобойсо гаргаха гээшэ орёо нарин хэрэг мүн...

Яаралгүйхэн хараһаар байтарнай уран хараасгайн уурхайгаа бүтээһэндэл, Лев Санжиевичын гарай шэмхэшэмхэ шабар шадабари мэргэжэлэй үрэ харуулна. Хатаагүй шабар дээгүүр хэды еды эльбэхэдэнь, «Моришон хүбүүнэй» эдир шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ.

Нүхэр Данилов 1955 ондо Урал ошожо, уран бүтээлгын һургуули эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргээд, мүнөө Улан-Удын «Кооператор-комсомолец» артельдэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна.

Л. С. Данилов ерэхэ жэлдэ Москвада болохо БурАССР-эй литература, искусствын декадын бэлэдхэлгэдэ хабаадалсан, уран бүтээлгын хэдэ-хэдэн дүрсые хэжэ дүүргээ.

И. Очирэв.

Зураг дээрэ: Л. Данилов «Моришон хүбүүнэй» дүрсые бүтээжэ байна.

Л. Хайдуровай фото

АХА ГОЛОЙ ЭРЬЕДЭ...

(Үнэн болоһон ушар)

Ахын аймагай Сорог гэжэ газарта нютагжаһан, минии танил, мэргэн бууша Мүнхын Дэмбэрэл гэгшэ нэгэтэ манайдаа ерэхэдээ агнууриингаа һонин хөөрэжэ эхилээ һэн. Тиигэхэ зуураа стол дээрэ хэбтэһэн номой хуудаһануудые һэхэсэгээн байтараа шүдөө ирзайлгаһан шонын зураг обёороод:

—Һэ! Энэ шолмо мэхэтэйхэн лэ арьятан даа,—гээд, зэбүүрхэмэ нюдөөр хараад байба. «Энэ нүхэрни ямар һониноо хөөрэгшэ аааб» гэжэ бодоод, бишье хүлеэн һуубаб.

Тэрэмни шонынгоо зураг хараһан зандаа үбэрөө һуулижа, сагаан мүнгэн гааһандаа тамхи нэрээд, хүхэ утаа бааюулан байжа хөөрэбэ:

—Минии һайн таниха ангуушад Оодон Һүтүүнхэ хоёр хабарай хятар ногооной шууян ургажа байха үедэ Ахын голые үгсэн, агнуурида гараһан байгаа юм. Оодон гэгшэнь бүхэли үдэр соо нэгэшье «һохор» юумэнтэй дайралдаагүй, уруу дуруухан «Дэбии» гэжэ горхониие зубшан, отогтоо бусажа ябаба.

Тиигэжэ ябаха сагтань хасуури модоор баялиг шэбэр соо хатангир мүшэрэй тасняс хухарха дуулдаба. Ангууша Оодон абяархаад, буугаа баруун гартаа баряад, гэшхэдэл дээрээ зогсошобо ха. Абяа шэмээнэй гараһан тээшэ шэртэнэ. Боробтор зүһэтэй нэгэ амитан шэлэ хүзүүн дээрээ юумэ ашанхай, модоной забһараар бүрэгбараг харайһаар дүтэлжэ ябаба.

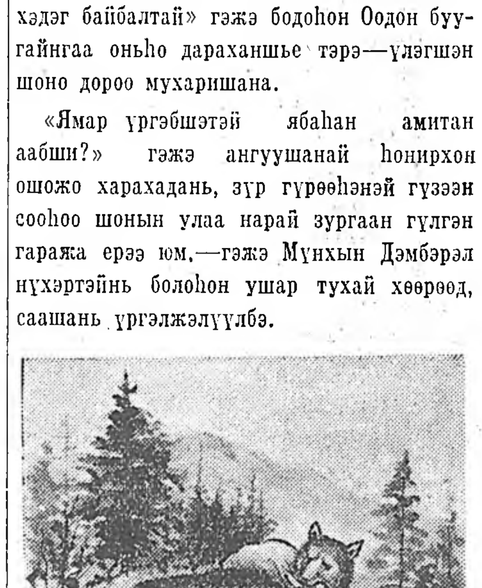
Оодон нүхэрни дүрбэн хүлтэй амитанай ашаа тээбэритэй ябахыень түрүүшынхеэ хараһандаа гайхажа гэлыгээд, байра дээрээ байжа үгэбэ.

Обёорон гэһээнь шоно байшаба. Удангүй тэрэнь «Дэбии» горхоной эрье дээрэ зогсожо, амһар талаһаань амандаа зуугаад ябаһан үргэбшэеэ аятайханаар дүмэн газарта табяад, уһан тээшэ гэтээд байшаба.

«Энэ юугээ һонирхобо ааб» гэжэ Оодоной яаралгүйхэнээр шэртэн һууха үедэнь, горхоной заха талада жараахайнууд исалан, булгин байба. Тииһээр байтараа гэнтэ уһа руу харайжа буугаад, исалан байгаа жараахайнуудые урда хоёр хүлөөрөө дарасагаажа эхилбэ.

«Энэ арьяатан баһа загаһанай агнуури хэдэг байбалтай» гэжэ бодоһон Оодон буугайнгаа оньһо дараханшье тэрэ—үлэгшэн шоно дороо мухаришана.

«Ямар үргэбшэтэй ябаһан амитан аабши?» гэжэ ангуушанай һонирхон ошожо харахадань, зүр гүрөөһэнэй гүзээн сооһоо шонын улаа нарай зургаан гүлгэн гаража ерээ юм,—гэжэ Мүнхын Дэмбэрэл нүхэртэйнь болоһон ушар тухай хөөрөөд, саашань үргэлжэлүүлбэ.

—Бишье баһа иимэ ушарые өөрынгөө хоёр нюдөөр хараһан хадаа нүхэрэйнгөө хэлээшые этигэһэн байхаб.

Нэгэтэ би үсөөн хоногто агнаад, Ахын голые зубшан уруудажа, гэр тээшээ гэшхэлжэ ябабаб. Тиигэжэ ябатарни хүзүүн дээрээ харабтар үнгэтэй юумэ ашанхай, нэгэ шоно саада эрьеһээ Аха мүрэниис тамаржа, нам тушаа гаража ерээд, шэлгээн байба.

Бодожо байха юун байхаб. Шоноёо дары буудажа унагаагаад, ошожо үргэбшыень үзэн гэхэдэм, ёо, гайха тагна! Хониной гүзээн соо нюдөө харахатай харахагүйхэн гурбан гүлгэн гиинaлдажа хэбтээ һэн. «Колхозой хони, хурьгадта хоро хүргэхэ шолмонууд» гэжэ хороо ехээр бусалһандаа тэрэ доронь дууһыень хюдажа хаяа бэлэйб...

Мүнхын Дэмбэрэлэй гэртээ бусахадань, тэрэнэй ойро дүтэ һуудаг Самбилтанай нэгэ хонин һураг жажаггүйгөөр үгы болоһон байба. Хониинь сохом тэрэ арьяатан шоно абажа ябашаһан байгаа ха гэжэ Самбил тухайлха зуураа:

—Байза, тэрэ шолмо хониием эдиһэниинь багадаад, юундэ гүлгэдөө гүзээ соонь хээд ябаба гээшэ ааб?—гэжэ өөрөө ангуушан бэшэ хадаа һонирхон асууһан юм.

—Юундэ гэнэ гүт? Тэрэмнай нэгэл ушартай байха. Шоно гээшэмнай ехэл мэхэтэй арьяатан гэжэ мэдэе. Гүлгэдэйнь эшээндэ дүтэхэн ангуушанай гү, али баабгайн ябадаг болоо һаа, шоно гүлгэдөө ондоо газарта абаашадаг юм даа,—гэжэ Мүнхын Дэмбэрэл хуушанай ангуушан хадаа тэрэ ушарые тайлбарилан хэлэжэ үгэһэн байгаа.

А. Шадаев.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Шэнэ Гутада митинг болобо

КРАКОВ, декабриин 18. **(ТАСС-эй корр. Г. Киселев).** Польшын Арадай Республикада ошоһон, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоян түрүүтэй КПСС-эй делегаци, тэрэшэлэн Чехословакиин Коммунистическэ партиин, Германиин Нэгэдэмэл социалистическэ партиин, Германиин Коммунистическэ партиин делегацинууд ороной промышленна, соёл культурын томо центр бологшо Краковто мүнөөдэр ерээ.

ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд Ю. Циранкевич. И. Лога-Совиньский, ПОРП-гэй ЦК-гэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд айлшадтай суг ябалсаа.

Польшын эртэ үрдын соёл культурын центр бологшо Краковой үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые делегацинуудай гэшүүд үглөөгүүр харaһан байна. Удаань КПСС-эй делегаци, бусад делегацинуудай гэшүүд Польшын металлургиин томо предприяти бологшо Шэнэ Гутадахи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ комбинадта хүрэһэн байна.

Комбинадай хэдэ хэдэн цехүүдые хараһанайнгаа һүүлээр, А. И. Микоян, делегацинуудай гэшүүд В. Гомулка, Ю. Циранкевич, И. Лога-Совиньский гэгшэдтэй хамта хүйтөөр прокат гаргадаг цехые ашаглалгада үгэлгын баярай ёһолол дээрэ байлсаа. Энэ цех дэлхэй дээрэхи эгээн томо цехүүдэй нэгэн юм. Жэл соогоо 400.000 тонно прокат гаргаха хүсэтэй энэ цех советскэ документациин үндэһөөр баригдаһан, советскэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаһан байна. Иимэ томо цех ашаглалгада үгэлгэ Польшын Арадай Республикада, мүн бүхы социалистическэ лагерьта угаа ехэ удха шанартай. Энээниие барилгада Магнитогорскын металлургическа комбинадай хүдэлмэришэд болон инженернүүдэй дүй дүршэл хэрэглэгдэһэн байха юм.

Тус цехын ашаглалгада үгтэһэнэй һүүлээр комбинадай хүдэлмэришэдэй ехэ митинг болоо.

Польшын Арадай Республикын Хүндэ промышленностиин министр К. Жемайтис митинг дээрэ тобшо үгэ хэлэхэдээ, цехые ашаглалгада үгэлгэ Польшын арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай гэжэ онсолон тэмдэглээ.

КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн А. И. Микоянай хэлэһэн үгые митингдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Удаань ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка үгэ хэлэһэн байна.

Польшын социалистическэ городуудай түрүүшынхинь бологшо Шэнэ Гутые партийна делегацинуудай гэшүүд митингын һүүлээр хараа.

КПСС-эй, КПЧ-гэй, СЕПГ-гэй, КПГ-эй делегацинуудай гэшүүд, тэрэшэлэн ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд Ю. Циранкевич, И. Лога-Совиньский үдэшэ орой болоһон хойно Варшавада бусажа ерээ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегаци Варшаваһаа мордобо

ВАРШАВА, декабриин 19. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн нүхэр А. И. Микоян түрүүтэй, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин делегаци Польшын Коммунистическэ партиин 40 жэлэй ойн баярта хабаадалсаад, Москва бусахаяа Варшаваһаа мордобо.

ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд А. Завадский. Р. Замбровский, И. Лога-Совиньский, Э. Охаб, А. Рапацкий, Ю. Циранкевич, ПОРП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд, министрнүүд, дипломатическа корпусой гэшүүд, тэрэшэлэн СССР-һээ Польшодо байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов Варшавын аэродром дээрэһээ Советскэ делегациие мордохуулаа.

Советскэ айлшадые мордохуулхын тулада Варшавын промышленна предприятинуудай олон түлөөлэгшэд тугуудые, транспарантнуудые бaряад ерэһэн байна. Польшын Коммунистическэ партиин 40 жэлэй ойн баярта хабаадаһан, Чехословакиин Коммунистическэ партиин, Германиин Социалистическэ нэгэдэмэл партиин, Германиин Коммунистическэ партиин делегацинуудай гэшүүд советскэ айлшадые мүн лэ мордохуулалсаа.

Польшын Арадай Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Т. Гедэ КПСС-эй делегацитай хамта Москва мордолсоо.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гүйсэдкомой заседани Хельсинкидэ болобо

ХЕЛЬСИНКИ, декабриин 19. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гүйсэдкомой заседани мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Ядерна зэбсэг туршалга хорихын түлөө кампаниие шангадхаха тухай асуудалнуудые гүйсэдком хаража үзэхэ юм.

Заседанида хабаадахын тулада 40 шахуу элдэб ороной түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо В. Фридрих (ГДР), Д. Эндикотт (Канада), А. Табет (Ливан), В. Спано (Итали), И. Блюм (Бельги), Ф.-П. Шнейдер (ФРГ), А. Корнейчук (СССР) болон бусад ерэһэн байна.

Гүйсэдкомой заседани хоёр үдэр соо үргэлжэлхэ юм.

Болгари Чехословаки хоёрой худалдаа наймаанай харилсаан

СОФИ, декабриин 19. (ТАСС). Болгари Чехословаки хоёрой хоорондо 1959 ондо эд бараа андалдан абалсаха, мүн түлөөһэн тухай протокол Софида үсэгэлдэр батаалагдаа гэжэ Болгариин телеграфна агентство дамжуулба.

Протоколой ёһоор Болгари үнгэтэ металл, нефть, вагон, электромотор, трансформатор, аккумулятор, мяха, үндэгэ, тамхи. шэнэ болон буйлуулагдаһан фрукт, овощь бусад эд бараа Чехословакида худалдаха болоо. Чехословаки элдэб машина, түхеэрэлгэ, кокс, автопокрышка, прокат, бүд, целлюлоза, элдэб химикат, үргэн хэрэглэлэй эд бараа Болгарида худалдаха юм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00919. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4739.